

הצליל מקוון

עלון מקוון למורים למוזיקה

גיליון 10, אדר תשע"ז, מרץ 2017

מה בגיליון

דבר המפמ"ר

מה חדש

זרקור לחינוך

המוזיקלי

מוזיקה בחינוך

המיוחד

ספורים מהשטח

הפינה הדיגיטלית

חדש על המדף

עלונים קודמים

לקהילת החינוך המוזיקלי שלום,

מוגש לכם בזאת הגיליון ה-10 של העלון מטעם הפיקוח על החינוך המוזיקלי. העלון עוסק במרחבי למידה שונים ומגוונים מתוך העשייה הרבה הנעשית בתחום.

בכל פעם מחדש אני נפעם מכמות העשייה, איכותה, היצירתיות והפיכת המושג "אם תרצו אין זו אגדה" למשהו ממשי ובר קיימא.

תמצאו בעלון: סקירה על "שיר של יום", דוגמאות לעבודה מתוכללת של מורים למוזיקה, רב תרבותיות, "קהילות ידע", למידה מבוססת פרויקטים, פינה חדשה למוזיקה בחינוך המיוחד ועוד.

הידע הרב שנצבר מאפשר לזהות הזדמנויות, מעצב תפיסת עולם ובונה אופני חשיבה מקוריים המתאימים למקום ולסיטואציה בה אתם מלמדים.

"הניגון המיוחד" של כל אחד ואחת יוצר ערב רב של רעיונות וגירויים, המחברים את הלמידה לנימי הרגש של הלומדים ולעולמם של התלמידים. למידה מחוברת רגש ורלוונטית היא עוגן חשוב בלמידה משמעותית, אליה מכוונת מערכת החינוך.

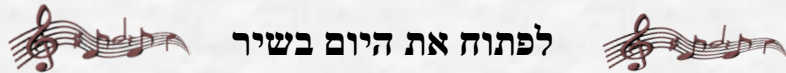
אני מזמין אתכם לשתף את קהילת החינוך המוזיקלי בדברים הנפלאים שאתם עושים ומאחל לכם להפיק את המרב מקריאת העלון.

תודה לענבל קרמר על עבודתה הקשה בעריכת העלון.

בצלאל קופרוסר, מפמ"ר מוזיקה

מה חדש? מה חדש? מה חדש?

"שיר של יום" - תכנית חדשה לבתי הספר היסודיים

לפתוח את היום בשיר

משמעות השם: "שיר של יום" הוא מזמור תהילים ששרו הלויים בבית המקדש, לכל יום היה מזמור משלו. העדות הקדומה ביותר לנוהג זה מופיעה בספר תהילים בפתיחה למזמור צ"ב – מזמור ליום השבת.

השותפים לתכנית: המנהל הפדגוגי- אגף שפ"י ממונה על הבריאות אגף לחינוך יסודי.
המזכירות הפדגוגית- אגף מורשת- מפמ"ר תרבות יהודית-ישראלית, אגף אומנויות- מפמ"ר מוזיקה.
מנהל עובדי הוראה- אגף לפיתוח מקצועי מרכזי פסג"ה.
מהות התכנית: פתיחת יום משמעותית בבתי הספר היסודיים.

ארוחת בוקר בריאה
(לבחירה)

שיחת בוקר קצרה

השמעת שיר
(מהמגוון המוצע) בכל
כיתה במהלך השבוע.

מטרות התכנית: לפתוח את היום בצורה נעימה וחוויתית, לחשוף וללמד שירים מהתרבות והמורשת, לזמן שיח על נושאים מחיי הילדים, אקטואליה או נושאים העולים מן השירים, לזמן חוויות מוזיקליות בית ספריות, להעשיר את שפת התלמידים.
במהלך השבוע ילמדו התלמידים אודות השיר, הרקע והמשורר.

הטמעת התכנית תתבצע בשלושה שלבים: השלב הראשון הוא שלב הפיילוט (החל מינואר הקרוב) בו יכנסו לתכנית כ- 300 בתי ספר מכל המחוזות. השלב השני- בשנה"ל תשע"ח יצטרפו לתכנית עוד כ-500 בתי ספר, הכוונה היא שבשנה"ל תשע"ט תתקיים התכנית בכל בתי הספר היסודיים בארץ בכל המגזרים.

- בתי הספר אשר ייקחו חלק בתכנית יקבלו **שירונים** לכל התלמידים שיכילו את מילותיהם של כל 41 השירים שנבחרו, השירים מחולקים לשישה ערכים: 1. ואהבת לרעך כמוך 2. משפחה וכבוד הורים 3. חברות וסובלנות 4. ערכות הדדית-אחריות ומעורבות 5. זיקה לעם ולארץ 6. ירושלים.
- בצמוד למילות השיר יופיעו בשירון: מידע קצר אודות השיר, פתגם המתקשר לשיר וכן הסברים למילים קשות. את התכנית ילווה ספר דיגיטלי אשר יעלה לאתר של משרד החינוך ובו חומרים נילווים נוספים שכוללים:
1. פסי קול לכל השירים בשתי גרסאות: האחת, פלייבק עם נגינת הקו המלודי והשנייה פלייבק עם הרמוניות ללא נגינת הקו מלודי.
 2. תווי השירים (מלודיה +הרמוניה בהתאמה לפלייבקים)
 3. הצעות להרחבה עם דגמי הוראה בשלושת תחומי הדעת: מוזיקה, תרבות יהודית ישראלית ושפ"י. (בשלב הראשון של התכנית יעלו דגמי הוראה ל-15 שירים) .
 4. נושאים מומלצים לשיחת בוקר עם התלמידים.
 5. הצעה לתפריט לארוחת בוקר קלה (לבתי ספר בתכנית בוקר בריא)

התוצאות המצופות של התכנית

ברמת התלמידים-תלמידים יכירו 20-30 שירים בשנה, ירכשו ידע אודות השירים והזיקה לתקופה לתרבויות ולמורשת על פי המגזרים השונים, פתיחת היום המשמעותית תעניק לתלמידים יותר שייכות ואכפתיות, משלב לשוני גבוה.

ברמת בית הספר- היום נפתח באופן משמעותי, התכנית תורמת ליצירת אווירה נעימה, קיים נכס תרבותי משותף לכלל תלמידי בית הספר, קיים תהליך בחדר מורים לבחירת השירים.

היכנסו [למדריך למורה](#) ובו חומרי הוראה לשימוש בתכנית.

שיר של יום

מאלפים לאלופים- פסיפס ישראלי

זו השנה השלישית בה מקיים הפיקוח על החינוך המוזיקלי ערב לזכרה של ד"ר יעל שי ז"ל- מפמ"ר מוזיקה בין השנים 2002-2014. הערב השנה יהיה בסימן הוקרה למנהלי קונסרבטוריונים שפרשו לאחר שנים רבות של עבודה מסורה במערכת החינוך, על הבמה יופיעו מיטב גופי הביצוע של הפיקוח כשהדגש הוא על מוזיקה ככלי חינוכי רב מערכתי. מצורפת ההזמנה, הנכם מוזמנים לקחת חלק בערב איכותי ומשמעותי זה!

המנהל הפדגוגי | מדינת ישראל | המזכירות הפדגוגית
הפיקוח על הקונסרבטוריונים | משרד החינוך | אגף אמנויות
הפיקוח על החינוך המוזיקלי

בשיתוף עיריית כפר סבא

הזמנה

פסיפס ישראלי
מאלפים לאלופים

בסימן הכרת תודה ליקירי הפיקוח על החינוך המוזיקלי
הנכם מוזמנים לערב מוזיקלי שיתקיים ביום ראשון, כ"א באדר
תשע"ז, 19.3.17 בהיכל התרבות כפר-סבא, רח' ירושלים 33.
19:00: התכנסות וכיבוד • 19:30: התחלת ארוע

בתוכנית: • ברכות • קטעי מוזיקה נבחרים
• טקס הענקת "יקירי החינוך המוזיקלי" למנהלי
קונסרבטוריונים שפרשו לאחר שנים רבות במערכת החינוך

הערב מוקדש לזכרה של
ד"ר יעל שי ז"ל
מפמ"ר מוזיקה
2014-2002

שיח בין הפיקוח לבין מוסדות להכשרת מורים למוזיקה

במטרה לייצר קוהרנטיות ולכוון את הכשרת המורים במוסדות השונים ליעדי הפיקוח על החינוך המוזיקלי, לידע ולמיומנויות הנדרשים ממורה למוזיקה על-פי תכנית הלימודים החל תהליך של שיח משותף, הפגישות עם המכללות כללו עד כה:

מפגש ראשון- הפיקוח פרש את אתגרי המקצוע מתוך כוונה לייצר חשיבה אסטרטגית ארוכת טווח .

מפגש שני- הפיקוח הציג את תכנית הלימודים בכל שלבי ותחומי הלימוד.

מפגש שלישי- כל מכללה פרשה את תכנית ההכשרה במשך שעה כאשר נציגי המכללות התבקשו לומר כיצד צוות הפיקוח יכול לתרום למכללות במהלך הכשרת המורים.

במפגש הרביעי שיתקיים בקרוב ידון סביב מסמך שיגבש צוות הפיקוח בנושא : "דמות המורה למוזיקה" .

כל המוסדות להכשרת מורים רואים בשיח זה חשיבות מכרעת ולוקחים חלק בכל המפגשים.

אוליפיאדת תיאוריה יוצאת לדרך!

מחוז מרכז	15.03.17	שהם
מחוז דרום	21.03.17	נס ציונה
מחוז צפון	23.03.17	בקרית מוצקין
גמר	04.05.17	ראש העין

כדי לצפות בכינוסי תזמורות מקהלות והרכבים של הפיקוח על החינוך המוזיקלי בכל רחבי הארץ היכנסו לטבלת [הכינוסים של הקונסרבטוריונים](#)

אגף אמנויות

תחרות בנושא "תוצרת כחול ולבן"

אגף א' לפיתוח פדגוגי במזכירות הפדגוגית ואגף א' לחינוך יסודי במנהל הפדגוגי, בשיתוף מטה כחול לבן במשרד הכלכלה, מובילים תכנית בין-תחומית להעלאת המודעות להעדפת מוצרי כחול-לבן. התכנית "להעדפת תוצרת כחול לבן" מורכבת מחמישה חלקים ביניהם תחרות בית ספרית ארצית בתחומי האמנויות. התחרות מהווה חלק מרכזי בתכנית כולה.

במסגרת התחרות יעברו התלמידים תהליך לימודי, יצירתי ואמנותי שבסופו יהיה תוצר, מקורי המבטא את הערך והתובנות שרכשו התלמידים בתהליך החינוכי. במהלך השיעורים יחשפו התלמידים לתהליך חינוכי של מפגש עם יצירה ישראלית תוך חשיפה לתוכנית המערכתית של העדפת תוצרת כחול לבן. על בתי הספר לבחור אחד או יותר מבין תחומי הדעת באמנויות ולהציע יצירה בהשראת "תוצרת כחול לבן". את היצירה יש לתעד באופן דיגיטלי. ולשלוח עד יא' בניסן 7.04.17 (אפשר לשלוח מתחום אחד או יותר).

בתי הספר שיבחרו על ידי וועדת השיפוט ויזכו במקומות הראשונים בתחרות (1,2,3) יוזמנו לקחת חלק באירוע חגיגי שיערך בחודש אייר, יוני 2017 בהשתתפות בכירי משרד החינוך ומשרד הכלכלה, בארוע יוצגו התוצרים וינתן הפרס לזוכים. לחמשת בתי הספר שיזכו בתחרות במקום הראשון יוענק פרס בשווי של 4000 ₪ לכל בית ספר, לטובת רכישת ציוד כחול לבן ויצירות אומנות ישראליות כחול לבן להעשרת המרחב הפיזי ואפשרויות היצירה בבתי הספר.

מורים המעוניינים להשתתף בתחרות, ימלאו [טופס רישום](#) עד כ"ז בשבט 25.01.17

1. טופס [הרשמה לתחרות](#) הבית ספרית ארצית "להעדפת תוצרת כחול לבן"
2. פרטים על [מבנה התחרות](#), לוחות זמנים וכתובת לשליחת התוצרים.
3. [תבחינים](#) להגשת מועמדות להשתתפות בתחרות ומחווני היצירה בתחומים השונים.
4. ליצירת [קשר](#) עם הרפרנטים המחוזיים ועם מדריכים ארציים בתחומי האמנויות.
5. את היצירות יש לשלוח במייל [לרפרנטים המחוזיים](#).

אנו מודים לכם על שיתוף הפעולה בנושא חשוב וערכי זה

גב' דליה פניג	ד"ר נורית רון	ד"ר סיגל ברקאי, מפמ"ר אומנות חזותית
מ"מ יו"ר המזכירות הפדגוגית	מנהלת אגף אמנויות ומפמ"ר מחול	מר בצלאל קופרווסר, מפמ"ר מוזיקה
		גב' דורית באלין, מפמ"ר קולנוע ותקשורת
		גב' אפי וישניצקי לוי, מפמ"ר תיאטרון

"כל הנשמה תהלל....הללויה"

תהילים באמנויות- השתלמות מקוונת

ספר תהילים פוגש אותנו בהיכלות הקונצרטים, בפזמון המתנגן ברדיו, בגלריות, באולם הקולנוע ומעל כימת התיאטרון והמחול. מה סוד הקסם של ספר תהילים? מדוע שימש כמקור השראה במשך דורות של יצירה תרבותית מורים מכל תחומי האמנויות, אגף אמנויות ומיזם 929 שמחים להזמינכן להשתלמות מקוונת רב תחומית ומעוררת השראה בנושא תהילים ועולם האמנויות.

זוהי הזמנה לפגוש יצירה עתיקה בעיניים חדשות, זוהי הזדמנות ליצירה חדשה
בואו להיות חלק!

[לפרטים ולהרשמה- לחצו כאן](#)

חינוך מוזיקלי בחברה הערבית

אגף א' לחינוך בחברה הערבית יחד עם אגף אמנויות יצאו השנה בכמה מודלים משמעותיים המראים את ההתקדמות בנושא המוזיקה והאמנויות בחברה הערבית. מוביל את התחומים ד"ר תייסיר חדאד המפקח על המוזיקה והאמנויות במגזר הערבי. שעות רבות הוקצו להפעלת המיזם המיוחד בחינוך לאמנויות המופעל ב-22 בתי ספר, כמו כן יצאו שני קולות קוראים המטפלים בנושא בתי ספר מגגנים במגזר הערבי ובמתן הכרה לקונסרבטוריונים באזורים השונים בחברה הערבית. לצד כל זה ניכרת התקדמות גם בנושא הפיתוח המקצועי, פיתוח מגמות מוזיקה בחטיבה העליונה והכנסת תכנית שיר של יום בבתי הספר היסודיים גם במגזר הערבי.

התפתחות מקצועית למורים למוזיקה

לפניכם סקירה של מגוון ההשתלמויות הארציות מטעם הפיקוח על החינוך המוזיקלי לשנת הלימודים תשע"ז.

מורים מובילי שינוי

בחופשת חנוכה, נפתחה השתלמות ארצית מטעם הפיקוח הארצי על החינוך המוזיקלי והפקולטה לחינוך מוזיקלי במכללת לוינסקי לחינוך בהנהלתו של פרופ' משה אפשטיין. זוהי השתלמות של מורים בכירים, ממובילי החינוך המוזיקלי בארץ. במפגש הראשון בנוכחות מפמ"ר מוזיקה מר בצלאל קופרווסר, נפגשו דורות של מורים מאמנים ומדריכים פדגוגיים, כולם בוגרי המדרשה למוזיקה במכללת לוינסקי לחינוך.

מטרת ההשתלמות ליצור דגמי הוראה מקוונים, חדשים, עדכניים, מקוריים, ורלוונטים אשר יחברו את תכנית הלימודים במוזיקה בבתי הספר היסודיים, לתוכנית הייחודית של "בית ספר מגן".

המורים לחינוך מוזיקלי בבתי הספר היסודיים, כמו גם המורים לנגינה ב"בית ספר מגן", יזכו לתכנית לתכלול פדגוגי, השמה לנגד עיניה את הקשר החשוב בין ההלכה למעשה. תכנית זו תהיה אחידה, ייחודית ומקצועית, פרי עטם של מיטב אנשי החינוך המוזיקלי.

ההשתלמות שנערכת בפקולטה לחינוך מוזיקלי במכללת לוינסקי, מתקיימת בארבעה מפגשים אינטנסיביים במהלך שנת הלימודים (בחופשות).

בתום השתלמות זו יועלו החומרים לאתר מפמ"ר מוזיקה ויהיו נגישים לכלל המורים למוזיקה.

רכות ההשתלמות: ביאטריס בר- ראש תוכנית התנסות בהוראה בפקולטה לחינוך מוזיקלי במכללת לוינסקי לחינוך.

מנצחי מקהלות בתי ספר

זו השנה השנייה, בה מקיים הפיקוח על החינוך המוזיקלי השתלמות ארצית למנצחי מקהלות אשר מיועדת למורים המעוניינים להרחיב, לרענן ולשפר את יכולותיהם כמנצחי מקהלות בבתי הספר.

מפגשי ההשתלמות מתקיימים בחופשים כדי לאפשר למורים להגיע מכל רחבי הארץ ולהתמקד משעות הבוקר ועד אחה"צ בתכנים המועברים במפגשים. בחופשת החנוכה התקיים המפגש השני במכללת לוינסקי לחינוך, הנושאים מקיפים ומכילים

את המרכיבים הדרושים למנצח מקהלת בית ספר: מיומנויות וטכניקות ניצוח, רפרטואר שירים מגוון, מתודות להוראת

שיר, עבודה רב-קולית, עבודה תנועתית, פיתוח קול ועוד. המפגש נבא יתקיים בפסח ויפגיש את המורים עם מקהלת

"נונה" מקיבוץ מעגן מיכאל בניצוחה של נתלי גולדברג. במפגש יוכלו המורים לראות תהליכי עבודה עם ילדים ולהנות מחזרת מקהלה מגוונת ומעשירה.

זו ההזדמנות להודות למכללת לוינסקי על שיתוף הפעולה ובעיקר לנתלי גולדברג על המסירות והמקצועיות הרבה בהובלת ההשתלמות.

ימי עיון למנצחי תזמורות ומורים

בחופשת החנוכה קיים איגוד אית"ן (האיגוד הישראלי לתזמורות נוער) בשיתוף עם הפיקוח על החינוך המוזיקלי שני ימי עיון משמעותיים, האחד: למורים לנגינה קבוצתית והשני: למנצחי תזמורות צעירות. ימי העיון התקיימו בבית הארחה נורדיה. לקחו בהם חלק כ-80 מורים ומנצחים אשר השתתפו בהרצאות וסדנאות מעשיות בהשתתפות תלמידי קונסרבטוריון נתניה וקונסרבטוריון טירת כרמל. כמו כן, ביקרו המורים והמנצחים בחזרת התזמורת הנוער הלאומית, קיימו מפגש עם מפמ"ר מוזיקה - מר בצלאל קופרוסר וכן שיחה עם מנצח התזמורת הלאומית מפורטוגל- מאסטרו אלברטו רוקה.

מנצחי תזמורות נשפנים

בחודש ינואר יצאה לדרך השתלמות המיועדת למורים, מוזיקאים ומנצחי תזמורות לקבוצות גיל מ-א' ועד י"ב. בהשתלמות זו תינתן הכשרה מקצועית בתחום של הוראת הנגינה. המורים יקבלו כלים לקידום תזמורות כלי הנשיפה להישגים מקצועיים, יכירו רפרטואר מגוון לתזמורות כלי נשיפה ברמות השונות, ידונו בשאלות הקשורות לניהול התזמורת ואף יגבשו תכנית עבודה שנתית תוך התייחסות לכל התכנים שהועלו בהשתלמות. תכני ההשתלמות כוללים חזרה מודגמת עם תזמורת נוער, ניצוח מעשי וניתוח צילומי וידאו עצמיים ואף תכנים תיאורטיים הנוגעים בהשפעת המוזיקה על המוח האנושי.

חינוך מוזיקלי בקהילה

במסגרת חגיגות ה-80 של התזמורת הפילהרמונית הישראלית, וכחלק מכנס המפגיש מורים למוזיקה, חוקרים ומובילי יוזמות קהילתיות בארץ, בשיתוף נציגים מן השורה הראשונה ברחבי העולם בתחום החינוך המוזיקלי על כל רבדיו **נקיים תכנית פיתוח מקצועי בנושא: "חינוך מוזיקלי בקהילה- מסורת, אתגרים וחדושים"**, שותפים לה: התזמורת הפילהרמונית הישראלית ו"מפתח" לחינוך המוזיקלי. התכנית תתקיים בין התאריכים 14.5.17 - 17.5.17 בהיכל התרבות תל אביב ובמרכז המוזיקה, משכנות שאננים, ירושלים. היקף הקורס -30 שעות עם ציון. **הרשמה:** נא למלא את הפרטים ע"ג [הטופס המקוון](#) עד לתאריך 1/3/17

מטרות התכנית:

1. חשיבה מתחדשת על החינוך המוזיקלי
2. תפיסות בדרכי הלמידה ותרגומן בפועל
3. פיתוח אישי ומקצועי- מוזיקלי
4. הכרת יוזמות בחינוך המוזיקלי בקהילה ומימושן
5. הכרות עם מסורות מוזיקליות ומידת חשיפתן בקונצרט החי
6. הבאת בשורות פדגוגיות חלופיות ומידת זיקתן אל הטכנולוגיות החדישות

פדגוגיה דיגיטלית

בחודש דצמבר התקיימו במרכז הארצי להתפתחות מיקצועית בשלומי שתי השתלמויות בנושאים שלוש ימים למורים למוזיקה, האחת, למורים למוזיקה ממחוזות צפון, תל-אביב ומרכז והשנייה למורים למוזיקה במגזר הערבי. המורים הגיעו להשתלמות במטרה להעשיר את הידע, להתעדכן בחידושים טכנולוגיים ולקבל כלים חדשים בתחום הפדגוגיה הדיגיטלית ושילובה בהוראת המוזיקה בבתי הספר. מורי המוזיקה זכו להרצאות ממיטב המרצים: ד"ר נדב דפני, שרון מרגולין, טל מיכלוביץ', בילאל בדארנה, עמית גור איציק חנם, טובי בן הרצל. בערב הראשון נהנו המורים מפעילות גיבוש מטעם שלומי בהנחייתו של עופר מור מחברת [סוס ועגלה](#) בנושא: היחד והקבוצה במערכת הבית ספרית, זאת באמצעות משחקים קבוצתיים המזמנים יצירתיות, יוזמה וחשיבה מחוץ לקופסא. באמצעות השתלמות זו מעשירים המורים את ארגז הכלים שלהם ורוכשים מיומנויות משמעותיות. הארוך המפנק בשלומי, התכנים המעניינים והמגוונים ומפגש העמיתים של המורים למוזיקה זה עם זה היו חוויה נעימה והמורים כבר מחכים להשתלמות הבאה....

מוזיקה וטכנולוגיה

מורים למוזיקה נדרשים לא פעם לשליטה בכלים הטכנולוגיים של עולם המוזיקה. השתלמות זו, העוסקת בהכשרת המורים למוזיקה בתחום האולפן הביתי נשענת על התפיסה כי יש להכשיר מורים ומוזיקאים להשתלבות יישומית בתעשיית המוזיקה, תוך דגש על יצירתיות וידע טכנולוגי. ההשתלמות מתקיימת בבית הספר למוזיקה של הקריה האקדמית אונו ומפגישה את המשתלמים עם מיטב הציוד הטכנולוגי ותוכנות עריכה מהמתקדמות ביותר. המרצים בקורס זה בעלי ניסיון עשיר בתעשיית המוזיקה, עבר רחב בהפקה ובסאונד והווה פעיל בתעשייה הקיימת בארץ ובעולם. רכז הקורס הינו אורי זך, מוזיקאי, מעבד ומפיק מהנודעים והטובים בארצנו, יחד אתו מלמד המומחה לתחום כתיבת תווים, איתמר ארגוב.

זרקור לחינוך המוזיקלי

לזכרה של ורדה גלעד 1930-2017

לפני כחודשיים נפטרה המורה למוזיקה המיתולוגית ורדה גלעד, בתה, פרופ' אסתי שיינברג מספרת :

"אמא נולדה ברומניה בשנת 1930. היא הצטיינה בלימודי מתמטיקה, לטינית וצרפתית ולמדה פסנתר אצל גב' מויצ'סקו, בכיתתו של מינדרו כץ. ורדה, כמו אביה, היתה פעילה בתנועת הנוער של בית"ר ועלתה עם הוריה לארץ ב-1947. אניית המעפילים נתפסה בידי הבריטים והם נשלחו לקפריסין. היא נישאה לאבי במחנה המעצר בקפריסין. המשפחה עלתה לארץ בתחילת 1949 ומיד לאחר מכן נרשמה ורדה למדרשה למורים למוסיקה, למדה בכיתה עם גארי ברתיני ובשנים לאחר מכן עבדה כמורה לפסנתר בקונסרבטוריון של פרופ' יהושע שור בחולון וכמורה למוסיקה בבית הספר על שם טשרניחובסקי בתל-אביב (ליד גן מאיר בזמנו). היא לימדה שם עד שאחי טל נולד ב-1960. אני זוכרת שסיפרה פעם שדניאל בארנבוים היה אחד מתלמידיה בבית הספר. ב-1963 נסענו לשליחות (של אבי) לדרום אמריקה שם למדה ספרדית, מוסיקה דרום אמריקאית, והיתה פעילה מאד בחוגי הקהילה היהודית במונטווידאו. ורדה ומשפחתה שבו ארצה בסוף 1966. ורדה לימדה בבית ספר 'הס' בחולון החל מ-1969 ועד 1990."

תלמידיה, שספדו לה בלוויה, ספרו ש"הפכה ביי"ס רגיל לאימפריה מוזיקלית והם חייבים לה את הקריירה שלהם". כל הילדים נגנו על כלי והיא אפילו ממנה בסתר שיעורי פיתוח קול של תלמידה אחת שמצבה הכלכלי לא שפר עליה. במהלך שנות השמונים, ובתמיכת מנהל ביה"ס 'הס' משה גואלמן, הובילה פרויקט מיוחד של תגבור בלימודי המוסיקה לתלמידי ביה"ס היסודי. באותם מחזורים שהשתתפו במהלך זה נרשמה גם עלייה ברורה בהישגיהם בכלל המקצועות, הן ההומניים והן הריאליים. ורדה בעלת תואר ראשון במוסיקולוגיה וצרפתית מאוניברסיטת תל אביב, 1970. מוריה היו אריך וורנר, פטר גרדנוויץ, חנוך אבנארי, אסתר גרזון-קיוי, הרצל שמואלי, והצעירה שבהם היתה יהודית כהן. את ורדה הכרתי בשנות ה-80 כאשר לקחה אותנו בתיה שטראוס כסטודנטים מהאקדמיה למוזיקה בירושלים לצפות בשיעוריה בבי"ס 'הס' בחולון. ורדה לימדה במקלט. הגענו וראינו אישה קטנה עומדת ומנגנת ליד האורגן, התיישבנו ככיסאות מסביב והיבטנו בילדים שפסעו בשקט מופתי אל תוך החדר לצלילי השיר "אסיף" מאת נעמי שמר.

מרגע שנכנסנו אל החדר, יצא אור גדול. הילדים שרו כמו מלאכי השרת, והשיעור התנהל בשלוה, בנעימות ובמוסיקליות רבה. הכל היה מוכן למשעי, ורדה דברה במבטא הרומני שלה בשקט והילדים הקשיבו ובצעו. ורדה היתה גם חברתה הטובה של המחנכת המוסיקאית בתיה שטראוס שנהרגה בשנות ה-90 וביחד יצרו ובראו עולמות של מוזיקה ממוזיקה שהנחילו לדורות הבאים. הכל בהומור ושנינה, תוך מחשבת עומק אל תוך לב הילד והבנה של המניע אותו להאזין לשיר להקשיב וליצור. ורדה היתה פרשנית גדולה, מעבדת, מבארת ומתקינה, שולטת בתוכנות מחשב כמו אחד הנערים, ותמיד מוכנה ללמד. חפה מכל דרמטיות, צינית ומצחיקה, חדה ורואה בעיניים.

מדי שנה באביב, היתה מתייצבת ומקסימה את הסטודנטים שלנו (בבר אילן) בקורס מתודיקה של הוראת המוזיקה ברעיונות מופלאים - והכל בפשטות שמקורה בהשראה, מחשבה ובתכנון מדוקדק. עוד ביום א' האחרון 1.1.17 התייעצתי איתה במייל לגבי תנועה זו או אחרת המפרשת קטע זה של פרוקופייב או ריקוד אחר של גלוק. אני יודעת שמורים היו מגיעים לביתה להתיעצויות ולעתים להשתלמויות מורים שקיימה בהתנדבות וחילקה את חומרי הלמידה שלה לכל דורש בשמחה.

ורדה שייכת לדור של פעם, אישה קטנה גדולה, המורה הכי טובה, מצחיקה ונכונה, אמיתית ובוטה, יצירתה והרעיונות שלה להוראת קטעי האזנה, שירים והוראת חליליות ישארו עימנו עוד שנים רבות לדורות הבאים "ואין יותר גבעול חולם על שיכולתו ואין יותר נדרי ואסרי

רק הבטחת הרוח כי הגשם בעיתו
עוד יחונן את עפרה בתום (תשרי.)" / טבת

בתום טקס הלוויה, חילק עפר שיינברג, נכדה האהוב, את התווים ומילות השיר על מנואליטו הצב שצרפתי כאן (שיר עם ארגנטינאי שתרגם לעברית בנה טל גלעד) ובוגריה, תלמידי ביה"ס הס בחולון, עמדו מסביב לקבר ושרו בעיניים דומעות

יהי זכרה ברוך!

דר' עטרה איזקסון

ראש המסלול לחינוך מוזיקלי

אוניברסיטת בר אילן

פרס רקאנטי למורה היזם הוענק לטירן צפריר

מורה למוזיקה מביה"ס "היובל" יהוד-מונסון

רעיון הפרס למורה היזם נהגה בשנת 2004, יוזמי הפרס ושותפיהם רואים במורים ובעובדים הסוציאליים בישראל מפתח לקידום הפרט והקהילה ומוקירים את היזמות והיצירתיות ככלים שבכוחם להניע מהלכים חדשניים ולהוביל לצמיחה אישית ולפריחה חברתית

טירן צפריר, מורה למוזיקה במשרד החינוך מזה 25 שנה מלמד בבית ספר היובל ביהוד ובחטיבת הביניים סביונים גם כן ביהוד בעל תואר ראשון בחינוך מוזיקלי ממכללת לוויןסקי ובעל תואר שני במוזיקה מאוניברסיטת בר אילן, זכה בפרס היוקרתי על היזמה שלו שכותרתה: **עידוד הסקרנות ולמידת תחומי דעת באמצעות לימוד שירים**. הבסיס התפיסתי לקיומה של יוזמה זו הוא כי הימים בהם המורה החזיק את הבעלות היחידה על המידע ואנחנו היינו חייבים לכתוב כל מילה שאמרה, אחרת תאבד לנצח חלפו ותפקידנו כמורים, לזרוע בקרב תלמידנו את **"זרע הסקרנות"** שמשמעותו להבעיר את הרצון וההתלהבות להעמיק את הידע. התלמיד של ימינו מבין בהרבה מאוד תחומים אשר לנו בתור מבוגרים אין מושג בהם (בעיקר ב"מדעי הסמארטפון" והמחשבים), הרי שפוטנציאל העמקת הידע קיים בו, שכן הוא מימש אותו בתחום בו הוא מתעניין, את המידע הוא מוצא ברשת, בקריאה ובעיקר בצפייה בסרטונים.

אם כך, תפיסת התפקיד שלנו חייבת להיות שונה, עלינו לגרום לתלמידים לרצות לדעת, לזרוע את **"זרע הסקרנות"**, את הפוטנציאל לרכישת ידע, להבעיר את ההתלהבות לחקור ולגלות תחומים חדשים ומעניינים. תפקידנו הוא לחשוף את התלמידים, את השאר הם יעשו בעצמם. יצירת הסקרנות תתבצע באמצעות למידה רב-תחומית.

תהליך הלמידה: כאשר למדנו את השיר "שלום לך ארץ נהדרת" פתחנו במשפט "הייתי בפאריס וגם ברומא" הכרנו את תכנת **הגוגל ארץ**. למדנו איך להיכנס אליה שוטטנו קצת בפאריס וגם ברומא למדנו על ערי בירה נוספות וטיילנו קצת גם ביהוד. קפצנו גם לקוטב הצפוני ולקוטב הדרומי המופיע במשפט **"בקוטב הצפוני וגם דרומה"** הזכרנו קצת את אלסקה ואנטארקטיקה וטיפה על החיים שם דיברנו על קנדה ורוסיה כעל מקומות קרים בעלי שטח גדול וכמובן ראינו הכול בתמונות, דיברנו בהמשך על "שבעת פלאי תבל" והתעדכנו בשבעת פלאי תבל החדשים והישנים דרך **הוויקיפדיה**. המשכנו בלדבר עברית נכונה. על ההבדל בין "בעד" בשווא מתחת לב' ל "בעד" בפתח מתחת לב' שמופיע במשפט - **"בעד עדשה של מצלמה"** שאלנו על בעד ונגד (בדמוקרטיה) ויכולנו לגלוש קצת ל"מי בעדי, ירים את האצבע?" כדי לתת דוגמא. המשכנו לפסיפס **"קטעי פסיפס מתוך תמונה שלמה"** ודיברנו על ההבדל בין פסיפס לוויטראז', ראינו דוגמאות מכל מיני מקומות בעולם וגם למדנו איך לאתר תמונות בלבד בתיבת החיפוש בגוגל. דיברנו על צריחים **צריחי המגדלים בירושלים** ועל רעפים **"גגות הרעפים של גבעתיים"** ומיד ידענו מי יש לו גג רעפים בבית ובאיזה צבע הוא.

לא פספסנו את העיר **ירושלים** ומיד הכרנו את **מקראנט**, האתר הידידותי שכל ענינו זה התנ"ך והמקרא, נכנסנו לאתר וניסינו לנחש כמה פעמים מופיעה המילה "ירושלים" בתנ"ך.

הקלדנו את המילה והפלא ופלא התוצאה הייתה 0, כאן עירבנו את ההורים בשאלה לבית, איך זה יכול להיות?

התשובה ניתנה בשיעור הבא, ירושלים שלנו נקראה בתנך "ירושלם" ללא ה' מדוע? כל ילד יבחר אם להעמיק בנושא או לא, אנחנו המשכנו הלאה. מיד קפצנו להרי אדום ולסיפור של אשת לוט וסדום- סיפור מעניין לכל הדעות.

לא פספסנו את ים המלח והראינו תמונות מתוך בריכות המלח שנמצאות בחלק הדרומי של הים ומדוע חולק ים המלח לבריכות מלח ולמדנו שמלח היה המוצר היקר ביותר בעולם פעם. מדוע? חומר למחשבה!!! דיברנו על הקשר שבין מלח של פעם למקרר של ימינו ויכולנו גם להפליג למחוזות השפה האנגלית ולקשר בין המילה באנגלית "sallery" למשכורת.

כשהגענו לים המלח דיברנו קצת על המדבר ועל נווה- המדבר ומשם המשכנו לעוד טיול מרתק בנווה המדבר המפורסם שליד ים המלח הלא הוא עין- גדי, אלא שכאן המנגינה השתנתה והמשכנו לעוד טיול מרתק אך בשיר אחר עם עוד גיאוגרפיה, לשון, מדעים, היסטוריה, תנ"ך, מדעי הצומח, חגי ישראל, מורשת, אהבת הארץ וכמובן הקניית ידע טכני באיתור מידע דרך המחשב לסיפוק בסקרנות והעמקת הידע ככל שירצו!!!

ולא נשכח שלאורך כל הדרך לא הפסקנו לשיר ולשיר ולשיר...

מאת טירן צפריר

- למידע נוסף על הפרס והיוזמה היכנסו לאתר [פרס המורה היזם](#)

"מעשה בשלושה אגוזים"

אופרה מקורית מאת יוני רכטר על פי ספרה של לאה גולדברג

ב-9 לפברואר עלתה בהופעת בכורה בהיכל התרבות בת"א האופרה "מעשה בשלושה אגוזים". האופרה, בבימויו של מיקי גורביץ' ובביצוע התזמורת הפילהרמונית ואנסמבל של כעשרה זמרים, חלקם זמרי אופרה מקצועיים, היא רבת יופי: יצירה שמצליחה לבטא במוזיקה, ולהעשיר באמצעות המוזיקה, את המיזוג שקיים ב"מעשה בשלושה אגוזים" בין פשטות ותום ילדי לבין הרהור עמוק יותר על מציאות ואשליה. האגוז בסיפור הוא הרי אובייקט קסום ומשנה גורלות ובו בזמן הוא בסך הכל אגוז. המיזוג בין פשטות לעומק קיים כבר במשפט המלודי הנהדר שפותח את היצירה. רכטר הלחין את המשפט "היה היה ביער גדול גמד קטן" כך שהצלילים ממריאים וצוללים במרווחים גדולים מהמקובל, אבל עושים זאת בתנועה טבעית וקלה. לכתבה המלאה מתוך ["הארץ"](#)

לצפייה הקליקו על התמונה

הוראת מוזיקה בחינוך המיוחד

אנו שמחים להשיק פינה חדשה המוקדשת כולה לנושא הוראת המוזיקה בחינוך המיוחד. נושא חשוב זה, מעסיק מורים רבים המוצאים עצמם מתמודדים עם סוגיות שונות העולות במהלך עבודתם עם אוכלוסיית תלמידים מאתגרת זו. פינה זו תיתן הזדמנות להשמעת קולם של תלמידי החינוך המיוחד ושל מוריהם ותכיל סקירה אודות נושא ספציפי (בכל גיליון יהיה נושא אחר) עם הפניות למידע נוסף, סרטונים וכן הצעה לפעילות.

המוזיקה והזכות לחוות אותה היא של כולם, אך עם זאת, התמודדות בהוראת המוזיקה במסגרות החינוך המיוחד ובבתי ספר בהם משולבים ילדים עם צרכים מיוחדים מורכבת. הוראת מוזיקה באופן מותאם מחייבת היכרות עם מאפייני הילדים ומודעות לרמת תפקודם, ובהתאם לשני אלה ניתן לבנות את אסטרטגיות ההוראה. בחוק החינוך המיוחד הוגדר ה'חינוך המיוחד' כך: "הוראה, לימוד וטיפול שיטתיים הניתנים לפי חוק זה לילד בעל צרכים מיוחדים, לרבות טיפולי פיזיותרפיה, ריפוי בדיבור, ריפוי בעיסוק וטיפולים בתחומי מקצועות נוספים שייקבעו ולרבות שירותים נלווים, הכל לפי צרכיו של הילד בעל הצרכים המיוחדים". הגדרתו של ילד עם צרכים מיוחדים: "אדם בגיל שלוש עד עשרים ואחת, עם לקות משמעותית, שבשלה מוגבלת יכולתו להתנהגות מסתגלת והוא נזקק לחינוך מיוחד" (חוק חינוך מיוחד, 1988). לפניכם קישור [לחוק החינוך המיוחד](#).

תכנית לימודי המוזיקה בחינוך המיוחד נגזרת מתוך [תכנית הלימודים במוזיקה](#) של משרד החינוך ומבוססת על שלושה עקרונות מרכזיים: האזנה, יצירה וביצוע. הטמעת עקרונות אלה תלויה ביכולתם של המורים למוזיקה בחינוך המיוחד להנגישם ולאפשר לתלמידים באשר הם לחוות ולעשות מוזיקה.

הנושא בו תעסוק הפינה בגיליון זה הוא עבודה עם מקהלת תלמידים עם צרכים מיוחדים בחינוך המיוחד. אנו שואפים לכך ששירת המקהלה תהיה אסתטית ונעימה לאוזן. לפני כחמישה חודשים נפתח בפייסבוק פורום בשם "מורים למוזיקה בחינוך המיוחד", אחד הנושאים הבווערים שעלו, היה חוסר דיוק בשירת המקהלה בחינוך המיוחד. שאלות רבות עלו בנושא זה, ביניהן: האם נכון, ראוי ומכבד לאפשר למקהלה להופיע כאשר היא מזייפת? האם רק המורים למוזיקה סובלים מחוסר הדיוק בשירת המקהלה או אולי גם הקהל סובל? מה עושים כדי שלא יזייפו? האם ניתן לעשות משהו? האם צריך להתעקש לשיר "נקי"? ואולי מספיק שהמקהלה תעלה ותופיע על הבמה? שאלות אלה עלו בפורום בכנות מרשימה ואין עליהן תשובה אחת מוחלטת. במאמרה של סמית (Smith, 2013) הנקרא ["Every Child a Singer: Techniques for Assisting Developmental Singers"](#) מתוארים סוגי הילדים המזייפים, מובא הסבר לחוסר הדיוק בשירתם ואף עולות הצעות לטכניקות הוראה לשירה "נקיה".

למרות השאלה המהותית הנוגעת לחשיבותה של האסתטיקה הווקאלית במקהלה המורכבת מילדים עם צרכים מיוחדים ניתן למצוא ברחבי הרשת וגם בארצנו הקטנטונת הצלחות ווקאליות - אסתטיות בקרב מקהלות של ילדים עם צרכים מיוחדים.

למרות השאלה המהותית הנוגעת לחשיבותה של האסתטיקה הווקאלית במקהלה המורכבת מילדים עם צרכים מיוחדים ניתן למצוא ברחבי הרשת וגם בארצנו הקטנטונת הצלחות ווקאליות - אסתטיות בקרב מקהלות של ילדים עם צרכים מיוחדים.

בסרטון הבא ניתן לראות מקהלה מאירלנד בה שרים ילדים עם אוטיזם. את שירת המקהלה מובילה ילדה סולנית ומוכשרת וזאת בזמן ששאר התלמידים מצטרפים אליה בפזמון בלבד בשיר "הללויה" שנכתב על ידי לאונרד כהן. התלמידים עומדים על הבמה ללא ליווי של מבוגר וכמעט אינם נעים – זה אינו ברור מאליו! הסרטון זכה לצפיות רבות תוך ימים ספורים. האם לשם פנינו? לעשות אותם דומים לנו? או האם הם, נשארים כפי שהם, והמוזיקה היא זו שמאפשרת להם להתארגן ולשיר באופן כל כך מרשים ללא תיווך של מבוגר על הבמה. במקהלה, תלמידים רבים לוקחים חלק בעשייה המוזיקלית. בהקשר רחב יותר, ככל שיותר ילדים עולים על הבמה כך הורים רבים יותר שותפים לעשייה ולהעצמת הילד והעשייה מתרחבת גם לקשר וחיבור עם הקהילה. אין ספק כי החוויה המוצגת כאן היא מוזיקלית – אסתטית למרות הלקות.

לצפייה לחצו על התמונה

לצד המקהלה מאירלנד שהיא רבת משתתפים, בסרטון הבא, ניתן לצפות בהופעת הרכב תלמידים מצומצם אשר חלקם עם מוגבלות שכלית התפתחותית קלה וחלקם על הרצף התקשורתי מבית הספר "יהודה הלוי" מנתניה בניצוחה של לאנה אוראל. ההרכב הופיע בבית הנשיא לפני מספר חודשים עם השיר "איזה עולם נפלא" של לואי ארמסטרונג. ההרכב קטן ואין ספק שזו נבחרת המורכבת מחמישה תלמידים מוכשרים ביותר שזו עוצמתם וחוזקתם. גם כאן ניתן לשמוע ביצוע ווקאלי אסתטי. זו נבחרת ללא כוכבים בהשוואה למקהלה מאירלנד שבה הייתה כוכבת אחת. אין ספק שהיכולת שלהם לשיר מקבלת ביטוי מקסימלי גם אם רק מעט תלמידים זוכים לשיר בהרכב זה. זו זכותם לגעת בשמיים ותפקידנו כמורים למוזיקה לאפשר את זה!

הרכב תלמידים מבית הספר "יהודה הלוי" בהופעתה בבית הנשיא

לצפייה לחצו על התמונה

הצעה לפעילות

הפעילות הבאה מותאמת למקהלה אשר שרים בה ילדי חינוך מיוחד שלרוב אינם מיומנים בשירה קבוצתית. אחד הדברים הבולטים בתחילת עבודה עם המקהלה הוא הקושי של הילדים להבין קודים לא מילוליים כמו: לשיר ולעצור, לשיר סולו או ביחד, לפתוח את הפה, לשיר בקול רם, ליצור קשר עין וכו'. ההצעה הבאה מאפשרת תרגול קודים אלה במקהלה תוך כדי האזנה לשירה ובהמשך תוך כדי הצטרפות חלקית או מלאה לשירה, כל אחד בהתאם ליכולתו. השיר המוצע הוא עתיר טקסט ומאתגר ועם זאת המלווה מזמינה. חשוב לזכור שגם אם נדרשים לילדי המקהלה מספר חודשים כדי ללמוד שיר, לעיתים נדרשות שנים לילד עם לקויות, ללמוד לקרוא ולכתוב. כאן ידה של המוזיקה על העליונה בכך שהיא מאפשרת לילד השר הצלחה ובזמן קצר באופן יחסי. בחירת השיר נעשתה לפי אורך המשפט המוזיקלי. המשפט המוזיקלי מספיק ארוך ומאפשר התארגנות של כל ילד בכל פעם מחדש של אחיזת המשולש (שאינה פשוטה). ניתן לבחור בכל שיר שיש בו משפטים מוזיקליים ארוכים. חשוב לבחור שיר המותאם לגילם הכרונולוגי של הילדים השרים וניתן כמובן לבחור שירים עם טקסט מועט. דוגמא לשירים המתאימים לכל גיל ואינם עתירי טקסט הם שירי המסורת שלנו.

משחק המשולש

ילד מקיש במשולש בסיום משפט מוזיקלי ומעביר את המשולש לשכנו וכן הלאה.

מטרות מוזיקליות : התנסות בנגינה במשולש, אבחנה בין נגינה ועצירה וזיהוי משפט מוזיקלי.

מטרות חינוכיות : קבלת גבולות וחוקים, דחיית סיפוקים, קשרים ויחסי גומלין עם פרטים ועם כלל הקבוצה, פיתוח תקשורת באמצעות שפת הגוף.

בתחילה, מחלקים משולשים לכולם ומתאמנים על דרך הנגינה ונגינה מתוזמנת (מומלץ לתת משולשים עם מחזיק קשיח מפלסטיק המאפשר אחיזה טובה יותר בכלי). בודקים רעיונות נגינה שהתלמידים מציעים במקומות שונים ובדרכים שונות על המשולש. נלמדים הקודים הלא מילוליים – לנגן ולעצור (למשל: להניף מעט את האצבע בסימן לנגינה ולפרוש את כף היד כלפי הילד בתנועת עצירה).

לאחר מכן, המורה אוסף את כל המשולשים תוך כדי זמזום השיר הנבחר ונשאר עם משולש אחד בלבד. הוא שר בקולו את השיר עם המילים ובידו המשולש. הוא מדגים את הקוד הלא מילולי להעברת המשולש. למשל, הצבעה על הילד שבידו המשולש תוך כדי יצירת קשר עין והסטת האצבע לשכן.

המשחק: בסיום המשפט המוזיקלי הראשון של הבית, ילד מקיש על המשולש (יחד עם סימן לא מילולי של המנצחת לנגן על המשולש) ומעביר לשכנו (בסימן לא מילולי המציין עצור והעברת הכלי) וכן הלאה (משפטים מוזיקליים ארוכים מאפשרים זמן להתארגנות אחיזת המשולש עבור הילד הבא). בהמשך ניתן להוסיף עוד משולש גם מצדו השני של המעגל בסיועה של הסייעת (תלוי בתפקוד).

הצעה לשיר – פשוט השיר – מילים: יורם טהרלב לחן: רני גולן
(בבתים: נגינת המשולשים ובפזמון: נעים מצד לצד).

מאת יעל אילת

רביעיית "מוזתיקה" בהופעה

בפני מוסדות לבעלי צרכים מיוחדים בקבוץ איילון

במסגרת שיתופי הפעולה בין בית הספר "ניצנים" לחינוך מיוחד בעכו לבין הקונסרבטוריון העירוני ובמטרה להעשיר את עולמם של תלמידי בית הספר באמצעות המוזיקה שהיא כלי תקשורת, הבעתי וטיפולי אדיר, התארח בקשת אילון אשר בקיבוץ אילון רביעיית מוזתיקה לשבוע עבודה מרוכז שכלל עבודה עם הכנר רועי שילוח חבר שלישיית ירושלים וסגל ההוראה באקדמיה למוזיקה ומחול בירושלים ויצאה לקונצרטים במוסדות לבעלי צרכים מיוחדים באיזור, ביניהם: ביה"ס חורשה וביה"ס גלים אשר במתחם נעמן, הוסטל בית בחורש בכפר ורדים, בית הורים נאות בקיבוץ כברי, כפר הנוער מנוף בעכו, ביה"ס ניצנים בעכו. כמו כן הופיעה הרביעייה לילדים בגני הילדים בקיבוץ אילון וניגנה קונצרט בפני תלמידי סמינר החורף לכנרים וויולנים בקשת אילון.

בסה"כ העניקה רביעיית מוזתיקה 10 קונצרטים בגליל מערבי בהתנדבות וללא כל תמורה.

קהל המאזינים קיבל את הרביעייה בהתלהבות ואהדה והקונצרטים זכו להצלחה רבה.

מוזתיקה היא תכנית בינלאומית אשר נוסדה בישראל בשנת 2014 ומקדמת גישה חדשנית בחינוך המוזיקלי הקלאסי לפיה הופעה בקונצרטים רבים בקהילה בפני אוכלוסיות מגוונות מהווה חלק מהותי ובלתי נפרד מחינוכם המוזיקלי של מוזיקאים צעירים למצוינות.

במוזתיקה מנגנים מוזיקאים צעירים, לצד מדריכים מקצועיים מטובי המוזיקאים בארץ ובעולם, רפרטואר קאמרי ברמה הגבוהה ביותר לאוכלוסיות מגוונות, בדגש על בעלי צרכים מיוחדים וקהל שאינו מגיע בדרך כלל לאולמות הקונצרטים. מאז ייסודה בישראל, קיימה מוזתיקה שלושה פסטיבלים בינלאומיים, 170 קונצרטים בפני 9000 איש רובם לאוכלוסיות עם מיוחדים במוסדות קהילה, רווחה, חינוך ובריאות - ללא תמורה, אך גם בפני הקהל הרחב באולמות הקונצרטים, דוגמת אודיטוריום הקונסרבטוריון הישראלי למוסיקה תל אביב, גלריית מיזנה-בלומנטל במוזיאון תל אביב, אולם ימקא ירושלים, אודיטוריום הקונסרבטוריון בבאר שבע ובית הקשתות בקיבוץ עין השופט.

לפרטים נוספים: <http://musethica.org/he>

ספורים מהשטח

בפינה זו נסקור ספורים מארבע זירות של החינוך המוזיקלי:
בית ספר מנגן, חינוך מוזיקלי בבתי ספר יסודיים, מגמות המוזיקה וקונסרבטוריונים.

בית ספר מנגן

"פרי עמלנו"

מופע של כיתות המוזיקה והקונסרבטוריון בעפולה

"מוזיקה נוגעת כמו קסם בנו, משגעת את כולנו..."

כך הרגיש כל מי שהזדמן להיכל התרבות בעפולה, במשך 4 ימים עלה בהיכל המופע השנתי של תלמידי המוזיקה והקונסרבטוריון: "פרי עמלנו". מופע זה בהשתתפותם של כ-150 תלמידים מביה"ס אורן-אורט ומביה"ס אלון-בן-גוריון מהווה שיא בשיתוף הפעולה בין בתי הספר לקונסרבטוריון ומאחד על במה אחת: תזמורות, סולנים, צבע, תנועה קצב ואהבה גדולה למוזיקה. המופע המתקיים מזה 15 שנה הפך למסורת בעיר, הוא מוצג להורי התלמידים וכן לבתי הספר. הקהל, זוכה לצפות בתוצאות הלמידה והעבודה המקצועית הנעשית עם התלמידים במהלך השנה ע"י צוות הקונסרבטוריון ונהנה ממופע בסטנדרט גבוה ואיכותי, המשלב יצירות קלאסיות לצד שירים חדשים וביצועים בסגנונות שונים.

מאחורי הכל עומד כמובן גם רעיון חינוכי חשוב לא פחות: כיתות המוזיקה מהוות חלק מה"מודל היישובי" אשר נבנה ע"י בצלאל קופרווסר (שהיה מנהל הקונסרבטוריון), בבסיס המודל ניצבת התפיסה שמוזיקה יש ללמד תוך יצירת רצף מביה"ס היסודי דרך חטיבת הביניים ועד לתיכון ולבגרות (רסיטל). כדי לייצר את הרצף הזה נבנתה מערכת הוראת נגינה משולבת במוסדות החינוך בעיר בהובלת הקונסרבטוריון, תוך שימת דגש על הנגשת הנגינה לכלל תלמידי העיר ומתן אפשרות לחשיפה והתנסות מצד אחד, עידוד למסגרות המשך אטרקטיביות המקדמות למידה איכותית וחוויתית עם פעילות העשרה ייחודית וכן איתור תלמידים מוכשרים וקידום בני העיר להישגיות ומצויינות בתחומי המוזיקה השונים. ההתייחסות למוזיקה כאל כלי חינוכי המאפשר קידום וחזקת ערכים חברתיים כמו- עזרה לזולת, עידוד ליצירתיות, משמעת עצמית, ארגון לוח זמנים והתמודדות עם עומסים, כל אלה ועוד "פוגשים" את התלמידים תוך כדי החזרות וההופעות ומכוונים אותם לשאוף להצלחה- במישור האישי והקבוצתי, לדרוש מעצמם תמיד את הטוב ביותר ולא לוותר גם כאשר קשה... בעפולה שומרים על המסורת ומובילים להצלחה!

שיח פורה: פיקוח- שטח בתחום המודל היישובי

הפיקוח על החינוך המוזיקלי החל בתהליך של מעורבות ובקרת שטח על מרכיביו של המודל המוזיקלי היישובי. זאת בכדי לנסות ולהתקדם בתחום התיכול של בתי הספר המנגנים כחלק מהתפיסה הפדגוגית של בתי הספר שיח זה יתבצע הן באמצעות המפקחות המחוזיות והן ע"י צוות הפיקוח הארצי.

מטרות השיח הן:

1. לערוך היכרות מעמיקה עם כל מודל אשר תיתן תמונת מצב עדכנית למול כל אשר הוצהר ב"קול הקורא" ביחס לבתי הספר, מס' קבוצות, תזמורות, תוצרים פדגוגיים וכו'.
2. מיפוי ובדיקת הצרכים בכוח אדם בהוראה.
3. ביקור נציג מטעם הפיקוח ביום שיא למודל (תאריך יועבר כחודש לפני מעד האירוע)

אירוע עירוני קהילתי (כנס רשותי) המציג לראווה את המודל המוסיקלי, כגון : מופע באולם ספורט של אחד מבתי הספר (ללא עלויות).

ברשויות גדולות עם מספר רב של פרויקטים ניתן לפצל זאת במכפלות של שבעה בתי"ס לכנס.

באחריות מנהל הקונסרבטוריון לארגן את הכנס, ובתום הכנס יתקיים דיון על מרכיבי המודל בהשתתפות מורים, מנצחים ורכזים.

בתי- ספר יסודיים

בית הספר רוממה- ניגונים בחיפה

ייחודיות בית הספר- "מכוונות עצמית בלמידה להעצמת הניגון האישי לטובת הפרט והקהילה"

העיקרון הפדגוגי של בית-הספר טומן בחובו את ההתייחסות ל"ניגון האישי" של כל תלמיד ותלמיד, כעקרון המוביל של בית ספרנו, ניכר גם במובן המוזיקלי, בשירה. בית הספר רואה עצמו כאחראי לפתח בקרב הילד את המוטיבציה הפנימית, לכוון עצמו ללמידה בעזרת תכנית יעדים אישית, אותה יוצר יחד עם המחנכת וההורים.

התפיסה היא כי אנו// אני חלק מהקהילה, ולכן יעודי להעצים את קולי האישי למען עצמי, אך גם למען הקהילה בה אני חי. השירה מובילה את תחומי התוכן בלמידה ומהווה חלק מהותי בחיי בית הספר.

רבים הילדים המתגלים באמצעות השירה ומצליחים להתבלט ולהביע עצמם וכשרונם בתחום זה.

בהלימה לעיקרון הפדגוגי, בחרנו בשנה שעברה להוסיף לשמו של בית הספר את המילה "ניגונים", (וכך הוא נקרא עתה) "רוממה - ניגונים", וזאת על מנת לתת ביטוי לעקרון הפדגוגי המתמקד ב"ניגון האישי".

השירה כמובילת תוכן בלמידה ביחידות ההוראה.

נושאים שונים נלמדים בכיתות באמצעות השירה העברית. הלמידה מתקיימת במבחר דיסציפלינות: שפה, מועדים וחגים, תנ"ך, גיאוגרפיה, היסטוריה. באופן זה, כל שיר נלמד תוך כדי התייחסות למילים ולביטויים חדשים, למילים נרדפות ומטבעות לשון. כמו כן קיימת התייחסות מעמיקה לתכנים שהשיר מעלה – מורשת, סיפורי תנ"ך, מקומות בארץ וכדומה. אנחנו מאמינים שדרך חווית השירה, המסרים מוטמעים בחיבור ריגשי למוסיקה, והתלמיד יוצא נישכר מכאן ומכאן. כמובן שבד בבד, ניתן רקע על כותבי השיר (מילים ולחן), ומבחינה מוזיקלית קיימת התייחסות למבנה השיר, לסוגיות שמעלה הלחן, ולשלל מונחים מוזיקליים שהשיר מביא.

 ציר מרכזי לכל שכבה – כמיקוד לחשיבה מסדר גבוה והשבחת תהליכי הוראה, כל צוות של שכבת גיל בחר ציר מרכזי שיוביל את הלמידה בכיתה בכל המקצועות.

יחידות ההוראה נכתבו לאור השירים שנבחרו, כך שהשירים מהווים את מובילי התוכן. שיאו של התהליך הינו ערב שירה עם הורי התלמידים והקהילה, המביא לידי ביטוי בדרך השירה את הנושא המרכזי שליווה את השכבה.

 בוקר תרבות – מידי שבוע, מזה כ-8 שנים, מתכנסים כל תלמידי בית הספר, אחת לשבוע "ל"בוקר תרבות". כשכולם ישובים על כסאות, נפגשים כל תלמידי בית הספר לבוקר של זמר עברי. את השירים לומדים הילדים מבעוד מועד עם המורה למוזיקה או בכיתות.

השירה בכל מפגש בוקר שכזה מוקדשת לנושא מסוים : מאורע, דמות, מועד, נושא בית ספרי משותף וכד'. באמתחתנו רפרטואר של למעלה מ- 500 שירים שהילדים למדו בתקופות השונות. בבוקר התרבות ניתנת במה לילדים מגנים להשמיע את נגינתם.

 שירה כמנוף לקשר רב דורי – בבית הספר מתקיימת מזה מספר שנים, תכנית של "הקשר הרב דורי".

במסגרת המפגשים המשותפים בחרנו בין היתר להביא את ייחודיות בית הספר בתחום השירה.

כל משתתף מהדור השלישי בחר שיר אותו היה רוצה להכיר ולהנחיל לנכדו כמה מפגשים הוקדשו להצגת השיר ולסיפור שמאחוריו: מדוע נבחר דווקא שיר זה? מה הוא מייצג עבור הבוחר? איזה סיפור חיים עומד מאחורי השיר ? איזה מסר היה רוצה להעביר המבוגר באמצעותו? מרבית השירים שנבחרו היו בשפה העברית, מתקופות שונות. שירים המייצגים את התחושות, הזיכרונות והערכים שמבקשים הבוחרים בהם להעביר לנכדיהם. חלק מהמשתתפים בחרו בשירים בשפת אמם, יידיש, רוסית וכד'. לאחר למידה משותפת בכיתה, יצאו התלמידים למסע המוזיקלי. כל תלמידי השכבה למדו את השירים בשפתם (אף את אלו שברוסית וביידיש). במחצית השנה ערכנו אירוע משותף, אירוע שיא, קבלת שבת רב – דורית, בהרכב של כל משפחות תלמידי השכבה, מכל הדורות, יחד שרנו, סיפרנו את הסיפורים שמאחורי השירים, קיבלנו את השבת בהתרגשות גדולה.

🎵 **אירוע סוף שנה בית ספרי-** בכל שנה מתכנסים בחגיגות כל תלמידי בית הספר והוריהם לאירוע סוף שנה בית ספרי. האירוע מתחיל בהתכנסות כיתתית לפרידה ולסיכומה של השנה.

בחלקו השני של הערב, נפגשים כל התלמידים והוריהם, למופע של כל תלמידי בית הספר, סביב נושא מוביל. כל שכבה עולה לבמה לשיר משותף, כך גם צוות המורים ונבחרת הורים. לשיר הסיום מוזמנים אל הבמה כל התלמידים - לשיר יחדיו. את הערב מלווה הרכב נגנים עשיר, המוסיף נופך מוזיקלי מיוחד.

🎵 **מופעי סיום לבוגרי בית הספר** - למעלה מעשור אנו בוחרים למסיבות הסיום לתלמידי כיתות ו', נושאים ותכנים הקשורים לתרבות הישראלית. מ"בוסתן ספרדי", "סאלח שבת" ו"קזבלאן", עד סיפורו של "ניגון יהודי", "שרים ומספרים תנ"ך", "קונגרס הצחוק הציוני" ו"קריצה ישראלית".

כל המופעים מתבססים על למידה משמעותית מקדימה של רוח התקופה. המופעים נוצרים על ידי המחנכות, המורה למוסיקה וכוחות נוספים מצוות בית הספר. הילדים שותפים לכתיבה, לבימוי ולהפקה. כל המופעים מלווים בנגינת הרכב מוזיקאלי. אירועים אלה מדוברים על ידי בוגרינו גם שנים רבות לאחר ביום בית הספר.

🎵 **זמר העברי עם הפנים לקהילה** - מגמת העיסוק בזמר העברי מובילה אותנו גם בשימור הקשר עם בוגרי בית הספר. ביום הזיכרון האחרון לחללי צה"ל, קיימנו ערב "שרים לזכרם" כשבוגרי בית הספר וההורים היו מובילי השירה. הערב יועד למשפחות השכולות, לקהילת השכונה, לבוגרי בית הספר, ההורים וצוות ההוראה, ומתוך כך היה ערב מרגש ביותר. ככלל, אנחנו מקיימים מדי זמן ערבי תרבות להורים ולצוות. המפגש מתנהל כערב שירה, בליווי הרכב הנגנים שלנו, ומובל ע"י זמרים מהקהל. התרוממות הרוח בערבים האלה נמשכת על פני זמן רב, מתוקף החוויה שמספק מפגש מהסוג הזה. גם אירועים פנימיים של צוות המורים מתנהל לא פעם לאור השירה והזמר.

🎵 **העצמת הניגון האישי באמצעות השירה-בבית הספר** יש מספר כתות של חינוך מיוחד. בית הספר מהווה מסגרת ייחודית לתלמידים עם הפרעות רגשיות ונפשיות. גם בכתות הרגילות משולבים תלמידים עם צרכים מיוחדים. נעשה מאמץ לאתר את המיטיבים לשיר, ולהעצימם ע"י שירה, בתפקידי סולו על הבמה. השירה מהווה מנוף להעצמת תלמידים, הורים ומורים בבית הספר.

תכלול בין החינוך המוזיקלי בבתי הספר היסודיים

ולימודי הנגינה בקונסרבטוריון

בשנים האחרונות התפתח תחום לימודי הנגינה אודות ל"מודל המוזיקלי הישיר" מטעם משרד החינוך. לימוד הנגינה בכלי קשת וכלי נשיפה מושך אליו ילדים רבים הן מסיבות אישיות, הן מסיבות משפחתיות ויותר מכל מסיבות חברתיות. בשנים האחרונות נתקלנו בעבודה מקבילה, ללא תיאום בין מורי הנגינה של הקונסרבטוריון לבין המורות למוזיקה ומנצחות המקהלות הפועלים כולם תחת אותה קורת גג בבית הספר. האני מאמין שבתכלול: תכלול הפעילות של כלל לימודי המוזיקה בבתי הספר יעצימו את עבודתה של המורה למוזיקה, יעצימו את פעילות הנגינה של הקונסרבטוריון, ויותר מכל-יעצימו את הילד/ה המנגן/נת.

רעיונות התכלול:

1. נגן שיפתח את ישיבת המורים בכל שבוע, בקטע נגינה קצר, הסבר על כלי הנגינה, הופעה מול צוות המורים יעצים את הילד ויתן לו תחושת בטחון.
2. המורה למוזיקה תשלב ילדים שמנגנים והם יציגו את הכלי בשיעורי מוזיקה של כיתות אחרות
3. מחנכות יתנו במה לילד, 5 דקות בתחילת יום להופיע מול הכיתה, להציג את כלי הנגינה ולספר על ה"תחביב."
4. שילוב נגנים במקהלת בית הספר
5. הוראת עמיתים-המורים לנגינה והמורים למוזיקה ישבו וילמדו איש מרעהו על לימודי הנגינה והמוזיקה.
6. "איחוד כוחות" קביעת רפרטואר/יצירות שלומדים בכיתה בשיעורי מוזיקה יונגנו ע"י התזמורת
7. שילוב צוות מורי הנגינה בצוות בית הספר
8. ימי הערכות/השתלמויות למורי הנגינה בבית הספר
9. במות פתוחות/כישרונות צעירים

אני מאמין, כמנהל קונסרבטוריון וכמורה שלימד כלי נגינה שנים רבות במסגרת בית ספר מנגן, שאיחוד הכוחות המשותפים של הקונסרבטוריון והמורים למוזיקה יעצימו את תחום המוזיקה בבית הספר ואין ספק שתוך שנים מעטות נראה את התוצאות גם בהמשך לימודי הנגינה והשירה בלימודי אחר הצהריים בקונסרבטוריון.

מאת עופר עין הבר- מנהל קונסרבטוריון כפר-סבא.

רב תרבותיות במחוז חיפה

מוזיקה חוצה תרבויות כמובן היתה גורם מניע רגש ובאווירה שהיא משרה על המאזין: רוגע, שלווה, עצב, שמחה, רצון להתנועע ועוד. הסגנונות המוזיקליים הרבים והשונים, מהווים כר פורה לשיתופי פעולה בין עמים, תרבויות ועדות שונות. ביוזמת הפיקוח על המוזיקה במחוז חיפה, נרקמו שיתופי פעולה רב תרבותיים בתחומים השונים בחינוך המוזיקלי.

מקהלה:

מקהלת קונסרבטוריון טירת כרמל בניהולו של מר אלכס פרידמן ובניצוחה של הגב' תמרה קונגרוב ומקהלת ביה"ס לאומנויות במגזר הערבי- אלחיוואר בחיפה, בניהולה של הגב' אמירה גרייב חאיין ובניצוחו של המורה למוזיקה מר גסאן חרב, התאחדו לקונצרטים משותפים. במהלך פגישות מקדימות לבנייה ותכנון שיתוף הפעולה, הוחלט על שני מפגשי גומלין, האחד בביה"ס אלחיוואר והשני בקונסרבטוריון טירת כרמל (7.3.17) ועל שני קונצרטים משותפים : כנסיית סנט ג'ון בחיפה (יחד עם תזמורת אורחת מגרמניה) ובקונסרבטוריון טירת כרמל עם התזמורת הייצוגית של הקונסרבטוריון ותזמורת ביה"ס אלחיוואר. במפגש המקהלות הראשון שהתקיים בביה"ס אלחיוואר בתאריך 30.1.17, השתתפו זמרי שתי המקהלות בפעילויות חברתיות שונות להיכרות ולגיבוש חברתי ואחריהן עבדו הזמרים על הרפרטואר המשותף לקונצרטים.

נגינה:

תלמידי ביה"ס אלחיוואר לומדים נגינה בכלי קשת ובכלי נשיפה, בקבוצות קטנות (5-6 תלמידים). מתוך רצון לאפשר לתלמידים בוגרי ביה"ס להמשיך את לימודי הנגינה בשיעורים יחידניים, הוסכם שקונסרבטוריון מרכז יובל בניהולו של מר רן פולסקי, יפתח שלוחה ללימודי נגינה יחידניים, אחה"צ, בין כתלי ביה"ס. תלמידי ביה"ס אשר מעוניינים בכך, יוכלו להשתלב בתזמורות השונות של מרכז יובל בנוסף להשתתפותם בתזמורת הבית ספרית. לאחר מבדקי התאמה שקיים צוות מורים מהקונסרבטוריון, בעזרתם של רכז המוזיקה בביה"ס אלחיוואר מר אלבר בלאן והמורה למוזיקה גסאן חרב, הוזמנו התלמידים להשתלב בתזמורות השונות בקונסרבטוריון. תלמידי ביה"ס אלחיוואר משתתפים בכינוסי תזמורות של מחוז חיפה ומופיעים באירועים בית ספריים שונים. אחד הקונצרטים האחרונים של תזמורת ביה"ס, היה בפני תלמידי ביה"ס הנרייטה סאלד בחיפה (חנ"מ), ביוזמתם של המורה למוזיקה בביה"ס אלחיוואר והמורה למוזיקה בביה"ס הנרייטה סאלד, הגב' גלינה טפר, אשר נפגשו בהשתלמות מחוזית למורים למוזיקה.

תכנית האזנה לקונצרט:

במועצה אזורית זבולון, החלה השנה תכנית קונצרטים משותפת לילדי הגנים מהמגזר היהודי והערבי. לתכנית זו שותפים הפיקוח על החינוך המוזיקלי במחוז חיפה, הפיקוח על גני הילדים מהמגזר היהודי והערבי, תזמורת הגליל- עמותת פוליפוני, מכללת לוינסקי- הפקולטה למוזיקה ואגף החינוך (קדם יסודי) במועצה אזורית זבולון. תכנית האזנה לקונצרט כוללת תהליך הכנה פדגוגי בהשתלמות מורים/ גננות, קונצרט קאמרי בגני הילדים וקונצרט סיום של התזמורת, באולם קונצרטים.

בתכנית זו, המשותפת לשני המגזרים, הוצבו מטרות חברתיות לצד מטרות מוזיקליות: עידוד האזנה למוזיקה קלאסית בקרב ילדי הגן ויצירת חוויה חברתית דרך מפגשים משותפים.

תכנית הקונצרטים החלה בהשתלמות המשותפת לגננות משני המגזרים, בה קיבלו הגננות חומרי הוראה שהוכנו ע"י מכללת לוינסקי. מדריכה מטעם תזמורת הגליל, עזרה והדריכה את הגננות בדרכי הוראת היצירות המוזיקליות בגנים. בחלק מהקונצרטים הקאמריים בגנים צוותו צמדי גנים, אחד מהמגזר היהודי והשני מהמגזר הערבי ומלבד האזנה לקונצרט מוסבר, ישתתפו הילדים בפעילויות חברתיות ומשחקים להיכרות.

מאת אורנה פרים ממונה על החינוך המוזיקלי, מחוז חיפה.

מפגש המקהלות אל חיוואר ושירת הכרמל.

תכנית הקונצרטים "לגעת במוזיקה" מטעם הפיקוח על החינוך המוזיקלי בירושלים חוגגת 30 שנה להיווסדה

מעט היסטוריה

הגשת הקונצרטים במסגרת גני ילדים ובתי ספר – היא מסורת רבת שנים. צוותי נגינה רבים מסתובבים במסגרות השונות. ב- 1985 התכנסה וועדה בראשות המפקח הארצי למוזיקה, דאז, מר בן ציון אורגד, המפקחת למוזיקה בירושלים הגב' ניצה ברק, הד"ר ורוניקה כהן ראש החוג להכשרת מורים באקדמיה למוזיקה בירושלים והמפקחות על גני הילדים בירושלים.

הועדה גיבשה תפיסה פדגוגית העומדת בבסיס תכנית הקונצרטים ויצאה עם המלצות עיקריות:

- א. הנאת המאזין נובעת לרוב מהכרות קודמת ועמוקה עם המוזיקה ולכן הכרחי להכין את הילדים ולהכיר להם את היצירות שינוגנו בקונצרט באופן פעיל - תנועה, נגינה בכלי הקשה, שירה, אלתור, דרמה ומשחק. ההכנה כוללת כ- 8 מפגשים לפני הקונצרט.
 - ב. בקונצרט - על הילד להרגיש קירבה למקור הצלילים ולפיכך על המסגרת להיות אינטימית. לא יותר מ- 2 עד 3 כיתות משתתפות בקונצרט. הישיבה בחצי גורן.
 - ג. מסגרת הקונצרט 35 דקות בגן ו- 45 דקות בבתי הספר. זמן המאפשר לילדים להתרכז במהלך קונצרט.
 - ד. המוזיקה היא עיקר החוויה ולא עצם היציאה מהגן או ביה"ס ולכן הקונצרט מגיע לסביבתו הטבעית של הילד עם שמירה על הייחוד והחגיגות במפגש.
 - ה. הילדים שותפים כמבצעים במהלך הקונצרטים לפחות בקטע אחד, אם בשירה ואם בליווי בכלי הקשה או כלים אחרים.
- הקונצרט הוא פסגה של תהליך חינוכי לימודי מתמשך. המורים למוזיקה מקבלים את ההכנה מפרופסור ורוניקה כהן במסגרת השתלמות שנתית במוזיקה ומעבירים אותה לילדים. ההנאה מהקונצרט נובעת מהזדהות וקירבה עמוקה של הילד עם המוזיקה וזוהי מטרה חשובה של החינוך המוזיקלי (לפי תפיסתנו).
- בין השנים 1986-1988 נערך ניסוי בהשתתפות 12 גני ילדים במטרה לבדוק האם הנחות היסוד הנ"ל מצדיקות עצמן. דגם הגשת הקונצרט פועל מאותן שנים, הזמנת הקונצרטים נשארה פתוחה להחלטות המורים למוזיקה/ מנהלי בתי"ס והגננות ומתבצעת בשיתוף פעולה מלא עם סל תרבות עירוני.
- עיריית ירושלים ומשרד החינוך הכירו בחשיבות הפרויקט שעם השנים הפך להיות כחלק מתכנית לימודים במוזיקה בעיר ירושלים. קיבל "פרס חינוך" בשנה"ל תשנ"ג, ותוכנית האופרה השתתפה בפסטיבל ישראל בשנת 2000.

התוכנית כוללת 2 סדרות : סדרה קאמרית וסדרת האופרה. ישנן 6 תכניות שחוזרות על עצמן דהיינו 12 תכניות שונות. ישנה חוברת מלווה ודיסק של היצירות.

סביב התוכנית נוצרה השתלמות "חלון פתוח" בה מעבירים המורים רעיונות איש לרעהו במפגשי עמיתים.

התכנית לא רק ממשיכה אלא אינה קופאת על שמריה ונמצאת בבדיקה פנימית וחוות דעת של מורים .

יש אופן קשובה למה שמתרחש בשדה והשינויים באים בהתאם.

התוכניות משתנות מדי שנה בשנה, גם כדי לתת לילדים סדרת קונצרטים שאינה חוזרת על עצמה, גם כדי לתת אפשרות להתחדשות של המורים למוזיקה שמכירים את התוכניות השונות. מקהלות ילדים שותפות בסדרת האופרה, וזה הביא להתרגשות רבה בקרב המאזינים והמבצעים הצעירים. נותן אתגר למנצחי מקהלות להיות שותפים כגורם מבצע ונותן לילדי המקהלות טעימה אמיתית כמבצעים טרום מקצועיים.

סדרה קאמרית: - נגני התזמורת הסימפונית ירושלים וקמרטה ירושלים.

סדרת האופרה – בשיתוף סטודנטים ובוגרי האקדמיה ע"ש רובין בירושלים. קטעים נבחרים מתוך 6 אופרות שהן נכסי צאן ברזל של הקלסיקה המערבית.

הבנוס של התוכנית:

1. **העצמת מורה המוזיקה** – ביום הקונצרט בתוך כתלי בית הספר באה לידי ביטוי חגיגי עבודתו המקצועית

של המורה למוזיקה. מורי בית הספר ומחנכי הכיתות נחשפים לקונצרט החי, ולהשתתפות הילדים בתוכו ולומדים על עבודת המורה, וזה מחזק מאוד את מעמדו .

2. שיתוף פעולה עם הגופים המקצועיים המוזיקליים בעיר:

אקדמיה למוזיקה , תזמורת סימפונית ירושלים, תזמורת קמרטה ירושלים

– מאפשר לזמרים הצעירים להתנסות במשחק, בימוי ושירה בחללים יותר אינטימיים ובהופעות רבות במהלך השנה.

תכנית הקונצרטים בירושלים מהווה ציר מרכזי ועמוד שדרה של תכניות המוזיקה בכל שנה.

אליה מתלווה השתלמות שנתית.

שיר משותף כל שנה נבחר מתוך האופרה הנלמדת והילדים שרים אותו בכנס מקהלות.

מאת נגה פוקס- המפקחת על החינוך המוזיקלי ירושלים מנח"י

זו ממ"ש הנאה

מוזיקה מתמטיקה ושברים בבית הספר דקל

בית הספר "דקל" ברעננה מתאפיין בייחודיותו בתחום המוזיקה והנגינה, כל הילדים החל מכיתה ב' מנגנים על כלי נגינה שונים, העיסוק בנגינה מזמן שימוש במקצבים המתחברים באופן טבעי לנושא הנלמד וכך הופכת הלמידה למשמעותית יותר, תכנית זו מהווה שיתוף פעולה אינטר-דיסציפלינרי של מוזיקה, נגינה ומתמטיקה.

היכנסו [לספר הדיגיטלי](#) וקראו על התכנית הייחודית.

[אתר בית הספר](#)

תכנית הקונצרטים "מפעם"

התכנית פועלת בעיר רמת גן עבור כל תלמידי בתי הספר המוזיקליים בעיר, הקונצרט בביצוע התזמורת הסימפונית הצעירה של רמת גן ובניצוחו של אלכס ווסרמן.

בסימסטר הראשון האזינו התלמידים למגוון יצירות סביב עונות השנה, תהליך ההכנה כלל שיתוף פעולה עם המורות לאומנות, עבודות התלמידים עובדו למצגת שלווותה את הקונצרט, כך יכלו התלמידים להנות מיצירותיהם גם באופן ויזואלי, השיר המשותף אותו שרו הוא "חורף" מאת יואל לרנר ואבנר קנר. בסימסטר הבא יחגגו עם האופרה "חליל הקסם" יחד עם סולני האופרה הישראלית.

קונצרט נוסף שהתקיים במחוז ת"א הינו "קונצרט בר מצווה" שבד"כ מתקיים לתלמידי כיתות ו' באור יהודה. הקונצרט עוסק במוזיקה יהודית ומפגיש את התלמידים עם השורשים המוזיקליים שלהם. כולל הכנה בשיעורי תרבות ישראל ומוזיקה, הפעם ניגנה התזמורת את הקונצרט בפני מפקחים ואנשי המנהל במחוז ת"א.

חינוך למצוינות דרך המוזיקה ורב תרבותיות

מיזם חדש התחיל את דרכו בבתי הספר באבו-גוש ונווה שלום במחוז ירושלים.

המנהלות חולוד ג'אבר – אבו גוש וכרמלה פרבר-נווה שלום עם אילנה שרגו – המפקחת על המוזיקה במחוז ירושלים, מר בצלאל קופרווסר – מפמ"ר מוזיקה וד"ר תייסיר חדאד – מפקח על המוזיקה במגזר הערבי בונים יחד תכנית ייחודית לקידום הלמידה המשמעותית דרך המוזיקה והנגינה כבסיס ללמידה אינטרדיסציפלינרית ושאיפה למצוינות בחינוך.

מגמות המוזיקה

הערכה חלופית באולפנת כפר-פינס

במסגרת היחידה הבית ספרית מתקיים פרויקט הערכה חלופית שנושאו: חקר מלחינים יוצאי קיבוץ השם שנבחר לפרויקט הוא: "הוא עוד ישוב - בלדה לעוזב קיבוץ". במסגרת אבני הדרך בפרויקט התקיימה הרצאה לתלמידות מגמת מוזיקה באולפנא את ההרצאה העבירה אסנת גולדפרב- ארזואן, חוקרת זמר עברי ודוקטורנטית במחלקה למוסיקולוגיה באוניברסיטת בר- אילן. אסתי קמאי רכזת המגמה למוזיקה מספרת: "התלמידות בכיתות יא'-יב' מבצעות לאורך כל השנה חקר פעיל ובסוף התהליך מפיקות, מנגנות ומבצעות ערב ווקאלי משירי מלחינים יוצאי קיבוץ כגון: נחום היימן מאיר אריאל שלום חנוך מתי כספי ועוד.

בהרצאתה סקרה אסנת מלחינים מתקופת טרום הקמת המדינה, שיצרו שירי נכס צאן ברזל בזמר העברי תוך שימת הדגש על סביבת חיי הקיבוץ דאז ועל מילוי הצורך המוזיקלי-חינוכי שנדרש, במסגרת המשאבים שעמדו לרשות היוצרים המקומיים, כמו כן סיפרה לתלמידות את הסיפור על נעמי שמר (ספיר) שביקשה לצאת ללימודים אקדמיים ונתקלה בסירוב מצד חברי קיבוץ ועד סוף הסיפור שהוביל אותה בסופו של דבר ללימודיה באקדמיה. הבנות שאלו שאלות רבות, ומילאו לאחר המפגש שאלוני משוב לקידום הפרויקט.

הפקת הערב התבצעה על ידי בנות המגמה למוזיקה. בשלבי התכנון נכלל גם עיצוב הבמה כחצר קיבוץ, הבנות בחרו תלבושות ואביזרים מתאימים למשתתפות. הוכנה גם מצגת עם ביוגרפיות קצרות של כל מלחין ומילות השירים.

בערב נכחו תלמידות, מורות, הורים ומוזמנים מיישובי הסביבה. הערב זכה להצלחה גדולה מאד ולמחמאות על רמת ההפקה והביצוע.

למידה מבוססת פרויקטים ושילובה בלימודי המוזיקה

PBL = project based learning או בעברית למידה מבוססת פרויקטים = למ"פ שייכת לקבוצה גדולה של שיטות למידה המשתמשות באסטרטגיות מתחום החקר. בתוכן אזכיר כאן את "למידה מבוססת חקר" (inquiry-based learning), למידה מבוססת בעיות (problem-based learning) ולמידה מכוונת תוצר (product-based learning). מה שמיחד את למ"פ מכל שאר שיטות הלמידה הוא שהתוצר אומנם הוא חשוב ומהותי אך הוא לא במרכז. תהליך הלמידה- הדרך שאותה עוברים התלמידים עד להצגת התוצר וחווית הלמידה והיצירה היא החשובה. בלמ"פ הלמידה מבוססת על ציר למידה שבין **שאלה פורייה**- שאלה מהותית שמעוררת ענין ומציתה את הדמיון, שאלה שאין לה תשובה פשוטה ושתגרום לתלמידים להתאמץ כדי למצוא לה תשובה- **לערב תוצרים** או אירוע מסכם המוצג בפני קהל (הורים ומוזמנים). בערב התוצרים (במקרה שלנו קונצרט- אך לא במובנו הרגיל) התלמידים ישתדלו לענות על השאלה שהוצגה בתחילת הלמ"פ. השאלה נמצאת לאורך כל הפרויקט, נכתבת על הלוח בכל שיעור ומכוונת את הלמידה לכל אורכה. ארגון הלמידה נעשה כדי להציג בערב התוצרים תשובה רבת רבדים ומשמעותית לשאלה הפורייה. כדי לא להישאר רק בתאוריה נציג לפניכם נושאים ללמ"פ שנלמדו בתשע"ו/תשע"ז בבתי ספר ברחבי הארץ ואת השאלות הפוריות המתלוות אליהם:

תיכון קרית שרת, חולון

שם הלמ"פ: "שרים ובונים בונים ושרים" למ"פ מוסיקה בנושא שירי העלייה השנייה והשלישית
השאלה הפורייה: האם שירי העליות יצרו מציאות או שיקפו את המציאות של אותן השנים?

אולפנת אבן שמואל

שם הלמ"פ: "כוחו המיוחד של הניגון החסידי"
השאלה הפורייה: האם הניגון הוא הרבה יותר מיצירה מוזיקלית?

תיכון אזורי קיבוץ כברי ותיכון ברנקו וייס קיבוץ סאסא

שם הלמ"פ: "מי אתה שיר ישראלי?"
השאלה הפורייה: מהו סוד הקשר בין המילה והלחן בשיר הישראלי?

תיכון אהל שם רמת גן

שם הלמ"פ: "ללכת לעיבוד"
השאלה הפורייה: מהו עיבוד מוזיקלי ומה הופך אותו לאיכותי?

אחרי שהמורה מחליט על נושא לא שגרת, נושא שמצית בו תשוקה ויוצר התלהבות גם בקרב התלמידים, עליו לארגן באופן שיטתי את תהליך הלמידה הקרוי למ"פ. בשלב זה עליו להחליט לא רק מהו הידע שהוא מעונין להקנות לתלמידים אלא גם מהן המיומנויות החדשות שהם ירכשו וגם מהם ההרגלים והערכים שהוא מעונין להנחיל לתלמידיו באמצעות למידה זאת. באופן זה ההערכה הופכת למעצבת, זאת כיון שהמורה מתבונן בתלמיד לאורך תהליך הלמידה ומעריך אותו במגוון של היבטים (לא בעיקר לפי ציון במבחן) ובתחנות בינים מתוכננות. לארגון הלמידה על פני ציר הזמן בלמ"פ (החל מבחירת הנושא וניסוח השאלה הפורייה ועד לערב התוצרים) יש חשיבות רבה וזהו המפתח להצלחת הלמ"פ. הלמידה נעשית בקבוצות, באמצעות משימות חקר מדוייקות ומחוננים ויש שימוש רב בסוגי משובים.

כפי שראיתם הלמ"פ פועל בהצלחה רבה בבתי ספר ברחבי הארץ אך דורש תכנון וביצוע קפדני. השתלמות למ"פ מוסיקה- המופעלת מטעם המזכירות הפדגוגית באמצעות מטה- מכשירה את המורים להוראה/למידה זאת. בינתיים נרשמו לא מעט הצלחות בתיכונים וזאת כיון שהאופי הביצועי והתוצרי של הלמ"פ מתאים מאוד ללימודי מוסיקה. בנקל נוכל לפתח ולפתוח השתלמות המותאמת למורי בתי הספר היסודיים כדי שגם בגיל זה יטעמו התלמידים את טעמה של למידה מחקרית וחוויתית זו.

מאת ד"ר רון אתר- מדריך ארצי ללמידת חקר במגמות המוזיקה.

למידה משמעותית ושאלות עמ"ר (ערכים מעורבות ורלוונטיות)

במסגרת התהליך המבורך של "למידה משמעותית" אותו מוביל משרד החינוך, תהליך הכרוך ב"ערך ללומד ולחברה, מעורבות הלומד, ורלוונטיות התוכן ללומדים" ניתן לראות שמטרות תכניות הלימודים ברוב תחומי הדעת נמצאות גם במחזות אישיותיים, ערכיים ורגשיים. הדבר גם עולה מחוק החינוך הממלכתי שהמשרד מחויב אליו המבין את הלמידה ובית הספר כמוקד חינוך ערכי ואישיותי והשוואף לצד השאיפה "לבסס את ידיעותיהם של הילד והילדה בתחומי הדעת והמדע השונים" גם "לחנך אדם להיות אוהב אדם אוהב עמו ואוהב ארצו...המכבד את הוריו, משפחתו ומורשתו, את זהותו התרבותית ואת לשונו...לפתח את אישיות הילד והילדה" ועוד.

בשנים האחרונות החל מהלך של שימת דגש על "חשיבה מסדר גבוה", על רקע דברים אלו ועוד הזכירו הפדגוגית מבקשת להמשיך את המהלך של פיתוח השאלות במטרה לעודד למידה מעמיקה הכוללת את מכלול אישיותו של התלמיד, למידה שתרחיב את יכולותיו האינטלקטואליות, לצד עולמו הפנימי, שיפוטו וערכיו ברוח מדיניות המשרד ותכניות הלימודים בתחומי הידע השונים. לשם כך מציעים לכלול בבחינות הבגרות יותר שאלות חשיבה המערבות גם עמ"ר (ערכים, מעורבות ורלוונטיות). השאלות יכללו גם היבטים "משמעותיים" של רגש, מעורבות אישית ועמדה ערכית.

דוגמא לשאלות עמ"ר במוזיקה:

1. יצירת הבלט של איגור סטרוינסקי" פולחן האביב "נכתבה בשנת - 1913 כשנה לפני פרוץ מלחמת העולם הראשונה.
א. הסבר כיצד מנבא לדעתך סטרוינסקי את פרוץ המלחמה ביצירת בלט זו, הבא 2 דוגמאות.
ב. מהי עמדתך לגבי מעורבות של מלחינים בתהליכים חברתיים ופוליטיים?
2. נדרשת ע"י מערכת העיתון בו אתה עובד לכתוב כתבת תחקיר על מלחין מהתקופה הקלאסית.
א. בחר מלחין והסבר מדוע בחרת דווקא בו.
ב. הגדר את סגנון כתיבתו של המלחין באמצעות מבחר דוגמאות מיצירותיו.
ג. אלו מתכונות אופי שהיו לאותו מלחין השפיעה ביותר על כתיבתו. נמק והדגם.
ד. לו היית פוגש מלחין זה מה היית מספר לו על תרומתו לעולם המוסיקה בכלל ולהשפעתו עלייך כמוזיקאי בפרט?

קהילת ידע

בנושא למידה חלופית למורים במגמות המוזיקה במחוז הצפון

בית הספר התיכון אלון בן גוריון, עפולה

במהלך השנתיים האחרונות נעשה מהלך של מעבר ללמידה והערכה חלופית במגמות המוזיקה, כחלק מהתכנית הלאומית ללמידה משמעותית בחטיבה העליונה (ראו חוזר מנכל משנת 2014)

למידה משמעותית משמע למידה חוויתית ומעמיקה אשר תהיה רלוונטית ובעלת ערך לתלמיד ותהפוך אותו לשותף פעיל בהבניית הידע שהוא רוכש.

אנו, בפקוח על החינוך המוזיקלי בחרנו בשלוש דרכים ליישום תפיסה זאת בלימודי המוזיקה שבהם הגיוון של המקצועות הוא רב: כתיבת עבודת חקר במוזיקה לפי נושא- על שניתן ובתוכו ניתנות לתלמידים אפשרויות בחירה מגוונות, למידה מבוססת פרויקטים (למ"פ)- למידה המבוססת על שני גורמים- שאילת שאלה בתחילת התהליך ומתן תשובה באמצעות תוצר רפרזנטטיבי בסופו, ולמידה מבוססת תלקיט- בניית תיק עבודות עם מעורבות רבה של התלמיד בהרכבו. דרכי למידה אלה יופעלו בשלב זה במסגרת היחידה הבית-ספרית (יחידת לימוד שהנושא שלה נבחר ע"י המורה והערכה שלה היא פנים בית-ספרית)

השלב הראשון בישום התכנית ללמידה משמעותית היה כתיבת השתלמויות והנחית המורים באופן שיאפשר להם לישם את אחת מהשיטות בכיתה. שלב זה פועל בהצלחה זה שנתיים.

השלב השני הוא מפגשי פנים אל פנים בין צוות הפקוח על החינוך המוזיקלי והמורים. מטרת מפגשים אלה הוא תמיכה והכוונה בישום למידה והערכה חלופית במגמות. יש לציין שהמורים קיבלו סדרה של שאלות כדי לעזור להם להגיע מוכנים וערוכים למפגש זה. בשלב הראשון של המפגש נצפה בפרזנטציות של שני מורים אשר לימדו על פי אחת מהשיטות -יוסי מאוטנר מתיכון מנור כברי ודר' שרה לאור מתיכון אזורי באר טוביה. בשלב הבא נתחלק לקבוצות ויתקיימו מעגלי שיח שמטרתם הקשבה ותמיכה, מתן עזרה בהתארגנות, בתכנון ובישום של הלמידה החלופית.

זאת סנונית ראשונה המבשרת על מפגשים נוספים למורי המגמות במרכז ובדרום.

מאת ד"ר רון אתר, מדריך ארצי ללמידת חקר.

קונסרבטוריונים

קונסרבטוריון כפר סבא ארח את תזמורת צה"ל בקונצרט חגיגי ומרשים

כמיטב המסורת העירונית התקיים זו השנה השלישית קונצרט משותף לתזמורות הייצוגית של קונסרבטוריון כפר סבא ותזמורת צה"ל. הקונצרט התקיים בהיכל התרבות במעמד ראש העיר יהודה בן חמו, סגן אלוף עודד נהרי ראש מדור טקסים בצה"ל, חברי מועצת העיר ומכובדים נוספים מהעיר ומעולם המוזיקה.

הערב נפתח בנגינה משותפת של התזמורת הייצוגית יחד עם תזמורת צה"ל, שביצעו את ההמנון הלאומי בניצוחו של רב סרן נעם ענבר מנצח תזמורת צה"ל. לאחר מכן ניצח עפר עין הבר מנהל הקונסרבטוריון ומנצח התזמורת הייצוגית על התרועה האולימפית. בהמשך הערב ניגנו שתי התזמורות מבחר יצירות שביניהן סולנים מתזמורת צה"ל שניגנו בליווי התזמורת הכפר סבאית וסולנים מקונסרבטוריון כפר סבא שניגנו בליווי התזמורת הצהלי"ת, כמו כן השתתפו מקהלת המוזיקה מתיכון כצנלסון והקונסרבטוריון בהדרכת רונית כץ רכזת המגמה בליווי תזמורת צה"ל והרכב ייצוגי ממחלקת הרוק פופ של הקונסרבטוריון בהדרכתה של יעל כהן בליווי של התזמורת הייצוגית.

ערך מוסף ומרגש בערב היה הקרנתו של סרט ייחודי המציג את פעילות קרן המלגות 'קרן יער' ע"ש מרים רוזנטל, שהוקמה ביוזמתו ובניהולו של גיא רוזנטל בנה של מרים רוזנטל ז"ל, באירוע דומה בשנה שעברה ואשר במסגרתה למדו בשנה החולפת קבוצת תלמידים בעלי צרכים מיוחדים נגינה על כלי נגינה מגוונים בהדרכתה של עופרה כהן.

ראש העיר יהודה בן חמו ברך את הנוכחים ואמר כי, "הקונסרבטוריון שלנו הוא מקור גאווה גדול לעיר, ומשמש כבית עבור למעלה מ-3000 תלמידים. רבים מבוגריו מגיעים ליחידה היוקרתית של תזמורת צה"ל ולאחר שירותם הצבאי ממשיכים בגאווה גדולה לנגן בתזמורות סימפוניות, בתזמורת הפילהרמונית הישראלית ובתזמורות נוספות בארץ ובעולם". הוא ברך על שיתוף הפעולה עם תזמורת צה"ל, שמהווה המשך טבעי לדרך המוזיקלית של תלמידי העיר, הוא ביקש להודות לכל השותפים לערב זה והביע את תקוותו שהמסורת הנהדרת הזאת תימשך עוד שנים רבות וכולנו נוכל ליהנות מהכישרונות של שתי התזמורות. עפר עין הבר מנהל הקונסרבטוריון העירוני בכפר סבא שיבח את שיתוף הפעולה החם עם תזמורת צה"ל ואמר כי, "הקונצרטים המשותפים מוסיפים מוטיבציה לתלמידינו להמשיך להתקדם ולהגיע לשירות הצבאי כנגני התזמורת".

תלמידי קונסרבטוריון כפר- סבא מגנים שלום

מוזיקה היא שפה בינלאומית שמאחדת בין כל בני האדם- את האימרה הזאת קיימו הלכה למעשה חברי תזמורת "קשת עירונית" מכפר סבא אשר אירחו חברים בני גילם מהתזמורת של מרכז המוזיקה אל הספהני מקלאנסוואה בניהולו של ג'וזף עודה. הילדים ניגנו מנגינות מוכרות וזרעו זרעים של שלום ושיתוף פעולה.

הילדים ניגנו יחד מנגינות מוכרות מהמוזיקה המערבית העכשווית וכן מהמוזיקה הערבית ואחרי כשעה כבר אי אפשר היה להבחין מי הוא מקומי ומי אורח. את הקשר יזמה המפקחת המחוזית למוסיקה אורנה חריטן וקדם לו מפגש מקדים, שהתקיים בקלאנסוואה, בו לקחו חלק מנהל הקונסרבטוריון עפר עין הבר ומנצחת התזמורת אורית מסר יעקובי, שהתרשמו מאד מילדי מרכז המוזיקה והזמינו אותם להגיע לכפר סבא.

ראש העיר יהודה בן חמו אמר כי " המוסיקה היא שפה מופלאה שיכולה לגשר על פערים ודעות קדומות ואני גאה בילדי הקונסרבטוריון של כפר סבא שאירחו את ילדי קלאנסוואה ויחד יצרו תשתית למנגינה של שלום. אני מבקש גם להודות למנהל הקונסרבטוריון עפר עין הבר על היוזמה המבורכת. מי ייתן יורבו יוזמות כאלה גם בעתיד".

עפר עין הבר הוסיף גם הוא ואמר כי: "למרות שהילדים שלנו לא יודעים ערבית וילדי קלאנסוואה לא כולם דיברו עברית, נוצר קשר חם ומכבד בין הילדים. שפת המוזיקה חיברה בין כל הנגנים ללא יוצא מן הכלל מיד מהרגע הראשון והחווייה הייתה מעצימה לשני הצדדים".

עפ"י התכנון יתקיימו בין שתי התזמורות מפגשים נוספים וילדי התזמורת של קלאנסוואה יוזמנו לנגן יחד עם יחדי כפר סבא באירועים עירוניים נוספים.

"פסנתר לתמיד"

התחרות הארצית ה-8 לפסנתרנים צעירים באשדוד

התחרות הארצית השמינית התקיימה בחג החנוכה במונארט, מרכז תרבות באשדוד. התחרות השנה היא הגדולה ביותר מאז היווסדה, עם מספר שיא של 135 פסנתרנים צעירים מכל רחבי הארץ.

תחרות "פסנתר לתמיד" נוסדה ב-2009. היא שמה לעצמה למטרה לקדם ולעודד כישרונות צעירים ומבטיחים בתחום הנגינה בפסנתר והפכה במהלך השנים לגורם משמעותי בתחום החינוך המוזיקלי של פסנתרנים צעירים. הפרויקט הנו חלק מחזונו של ראש עיריית אשדוד, ד"ר יחיאל לסרי לפיתוח ולעידוד מצוינות, וחלק מחזון נרחב בעיר אשדוד לפיתוח פלטפורמה אשר תהווה נקודת זינוק לדור הבא של הפסנתרנים בישראל. את האירוע הפיק מונארט, מרכז תרבות הפועל במסגרת החברה העירונית לתרבות ופנאי אשדוד ועיריית אשדוד. בתחרות הוענקו פרסים כספיים בסך 80,000 ₪ לזוכים (על-ידי עיריית אשדוד וקרן יעקב ביסטריצקי, מפעל אדמה אגן וכמו כן פרסים נוספים על ידי צפונות תרבות). מעבר לפרסים הכספיים מעניקה התחרות לזוכים פרסים רבים נוספים הנותנים להם במה אמנותית תקשורתית, ומהווה עבורם מקפצה להתפתחות מקצועית ומוזיקלית. השופטים ניצבו השנה בפני אתגר קשה, משום שהפסנתרנים כולם הפגינו רמת נגינה גבוהה מאוד. היה זה מרגש ביותר לראות את הצעירים שיהיו בבגרותם מרכיב משמעותי בעולם המוסיקה הישראלי. העובדה שמספר המשתתפים גדל השנה בצורה ניכרת, מצביעה על כך שתחרות "פסנתר לתמיד" היא מפעל משמעותי ובעל ערך.

הזוכים בתחרות השנה:

במקום הראשון לגילאי 6-11 זכו 2 מתמודדים – בנגלס נועם, בן 8 מרמת גן ומירושניק עדן, בת 10 מנתניה. כל אחד מהם זכה בפרס של 1500 ₪. בתחרות לגילאים אלו שפטו: פרופ' אסף זוהר, דר' דרור זמל, דר' מיכל טל, דוראל גולן, יאנינה קודליק

במקום הראשון לגילאי 12-15 זכתה שמילה יובל בת 15 מרמת גן. שמילה זכתה בפרס של 6000 ₪ וב-5000 ₪ נוספים מטעם צפונות תרבות. השופטים: פרופ' נאום גרוברט (הולנד), פרופ' אנדריי דייב (רוסיה), דר' סטניסלב קריסטנקו (ארה"ב), אירית רוב, טל סחרוב, דר' רז בינמיני, יאנינה קודליק.

במקום הראשון לגילאי 16-18 זכה: תום בורו בן 16 מגבעתיים. בורו זכה בפרס של 6000 ₪ וב-5000 ₪ נוספים מטעם צפונות תרבות. שופטים: נאום גרוברט (הולנד), אנדריי דייב (רוסיה), סטניסלב קריסטנקו (ארה"ב), עדית צבי, דר' אילנה כהן, אריאל כהן, יאנינה קודליק.

במקום הראשון לגילאי 18-19 זכה: סגל אלמוג בן 21 מירושלים. שופטים: נאום גרוברט (הולנד), אנדריי דייב (רוסיה), סטניסלב קריסטנקו (ארה"ב), עדית צבי, אילנה כהן, אילנה ורד, אריאל כהן, פרופ' אלכס תמיר, יאנינה קודליק.

בין הפרסים שחולקו: פרופסור אריה ורדי יארח את זוכי התחרות בתכנית הטלוויזיה "אינטרמצו עם אריק"; התזמורת הפילהרמונית הישראלית ו"תכנית מפתח" תזמין את הזוכים במקום הראשון בכל קבוצות הגיל להגשת מועמדות להשתתפות כסולנים בקונצרט בניצוחו של מאסטר זובין מהטה; התזמורת הסימפונית הישראלית ראשון לציון, סימפונית רשות השידור ירושלים, קאמרית ישראלית, קאמרטה ירושלים וסימפונט באר שבע יארחו פסנתרנים מבין זוכי התחרות; התזמורת הסימפונית אשדוד תזמין את הזוכים מכל קבוצת גיל, לנגן קונצ'רטו (או פרק ממנו) במהלך השנה הקרובה; קרן התרבות אמריקה ישראל מזמינה את הזוכים בשלושת הפרסים הראשונים בקבוצת הגיל 9-11 להגיש מועמדותם לבחינות הקרן; בית הספר למוזיקה ע"ש בוכמן-מהטה, אוניברסיטת ת"א יעניק פרס נוסף לקבוצת הגיל 19-28: קונצרט בהשתתפות שלושת זוכי הפרסים הראשונים במסגרת מפעל המנויים של ביה"ס למוסיקה ע"ש בוכמן - מהטה באולם קלרמונט – אוניברסיטת ת"א, מרכז עדן-תמיר למוסיקה, עין כרם - ירושלים יארח את הזוכים בכל קבוצות הגיל בקונצרט חגיגי ויועבר בשידור חי ב'קול המוסיקה'; Musicfestperugia יעניק מלגת השתתפות לפסנתרן/נית מצטיין/נת בפסטיבל שיתקיים בקיץ 2017 בפרוגיה, איטליה. תל-חי כיתות אמן יעניקו מלגת לימוד לזוכים מצטיינים וקרן אשדוד העניקה מלגת לימוד בסך 3,000 ש"ח לפסנתרנית מצטיינת/תושבת/ת העיר אשדוד.

הקליקו על התמונה לצפייה בסרטון המספר על התחרות

- צפו בקטע מתוך התכנית "[ערב חדש לילדים](#)" כדי להכיר את המנצחים בתחרות.
- לכתבה נוספת [על התחרות](#)

דוויד ברוזה בקונצרט עם תלמידי קונסרבטוריון פתח תקווה

הקונסרבטוריון העירוני פתח תקווה קיים בחודש נובמבר האחרון קונצרט חגיגי רב משתתפים, בו התארח הזמר והיוצר – **דוויד ברוזה**.

בקונצרט ביצעו תלמידי הקונס' נגני תזמורת כלי הנשיפה הייצוגית, ותזמורת הבוגרים וכן המקהלה הייצוגית "קנטבילה" את מיטב הלהיטים הגדולים של ברוזה לאורך 30 שנות קריירה מוזיקלית, ביחד עם האמן בקוליות מרגשת ובהרמוניות מיוחדות. **ברוזה**, אשר הגיע במיוחד מחו"ל, שם הוא מופיע לרוב, למפגש אשר מבחינתו היה "מרגש ופורה ברמות מעוררות השראה והתרגשות", ציין כי הקונצרט המשותף עם המבצעים הצעירים היה מבחינתו עוד שיא בקריירה שלו. על במה אחת, בו זמנית, לכל אורך הערב, ניגנו ושרו כ 120 נגנים וזמרים, בניצוחו של מיכאל דלמן. על העיבודים התזמורתיים הופקד – **רועי פרידמן** ועל העיבודים הקוליים – **איתי ג'רופי**.

הקהל הרב אשר מילא את היכל התרבות פתח תקווה, נתן אמונו גם בפעם הזו בהפקות המקוריות והייחודיות של הקונסרבטוריון העירוני, שכן זו שנתו ה 14 שהוא מייצר הפקות דומות להנאת קהל מאזינים רחב, כמו גם להנאת תלמידים, מורים והורים.

שלומית מדר – מנהל הקונס' העירוני אמרה באותו ערב מעל הבמה כי היא רואה חשיבות בקיום קונצרטים "עם הפנים לקהילה", כחלק מתפיסה חינוכית בה המוסד מנגיש את העשייה ופירותיה לקהל הרחב וחושף את תלמידיו למוסיקה רב גונית חוצה זמן וסגנון.

עוד הוסיפה שלומית שהיא גאה בהישגי תלמידיו, בעבודה החינוכית המסורה ובעשייה הנרחבת בין כתלי הקונסרבטוריון, שהצעידה אותם להיות מוסד מוביל, ותיק ומוערך.

את הערב כיבדו בנוכחותם – המפקח המרכז על לימודי המוסיקה במשרד החינוך **מר בצלאל קופרווסר** והמפקחת על המוסיקה במחוז תל אביב הגב' **רינת גלעד עפרון**.

שלומית הודתה לראש העיר, **עו"ד איציק ברוורמן** המטפח באדיקות את הקונסרבטוריון, וברכה על יחסי העבודה הברוכים והפוריים עם הרשות העירונית, המאפשרים למוסד המפואר להוסיף ולשגשג, ולצעוד לעבר יעדים חדשים.

מודל חדש של כינוסי מקהלות קונסרבטוריונים ייצוגיות:

כנס מקהלות משתפות

"כנס מקהלות משתפות" הינו כנס הבנוי על שיתוף רפרטואר והכנה מוקדמת המגיעה לסיכומה בעבודה משותפת של המקהלות המשתתפות בכנס. המודל מבוסס על כנס המקהלות המשתתפות שהתקיים בשנה שעברה במרכז קלור שבגליל העליון בהשתתפות שלוש מקהלות.

עקרונות המודל:

בכנס ישתתפו בין שלוש לשש מקהלות (מקהלות קונסרבטוריון ייצוגיות) ההכנה לכנס הנה חלק בלתי נפרד מהכנס. בתחילת השנה בוחרת כל מנצחת יצירה עליה ברצונה לעבוד בכנס. היצירות נבחרות על ידי המנצחות אך גם בדיון פתוח והסכמה בין כל המנצחות. כל יצירה תתמקד בהיבט מוזיקלי שונה כמו: הפקה קולית, מקצבים או משקלים מיוחדים, קשר בין טקסט למלודיה וכן הלאה. את שלוש היצירות המשותפות ילמדו כל המקהלות לקראת הכנס. **המטרות:** חווית שירה משותפת במקהלה גדולה, חווית תחושת החיבור של המשתתפים דרך המוזיקה, הכרות עם עבודה של מנצחות שונות, חיבור בין מנצחות ומרכזי מוזיקה שונים בחשיבה חינוכית והכנה משותפת לכנס.

ביום שני ה – 20 לפברואר 2017 התקיים במרכז המוזיקה עמק יזרעאל כנס מקהלות משתפות. חלקו הראשון של הכנס הוקדש למפגש משותף. כל המקהלות חברו למקהלה אחת גדולה, עשו ביחד פיתוח קול, ועבדו כמקהלה אחת על רפרטואר משותף שהוכן מראש. את הקטעים המשותפים בחרו המנצחות – אלכסנדרה קים (מקהלת שני – עמק יזרעאל) מיכל אוקון (מקהלת מיתר מרחובות), אינה אוקון (מקהלת שיר-אל – עפולה), אירה קליכמן (מקהלת פעמון מעמק הירדן) והדס שטורמן (מקהלת לי-לך – עמק המעיינות), שאף אירגנה את הכנס. לכנס הגיעה מאיה שביט, ה"אמא" של מקהלות הילדים בארץ.

הדס שטורמן: "הכנס הזה הוא בשבילי הפורמט הנכון. הערך המוסף שלו עצום. הילדים זוכים לשיר בקבוצה גדולה, ולעבוד עם מנצחים אחרים. לכל מנצח או מנצחת סגנון עבודה אחר, דגשים אחרים, ודרך עבודה משלה. כנס מסוג זה הוא הזדמנות לחוות דרכי עבודה חדשות, לזמרים ולמנצחים כאחד. מבחינתי העיקר הוא העבודה המשותפת. בסוף היום, כשמופיעים מקהלה מול מקהלה, יש הרבה יותר פרגון והקשבה כשאותם תלמידים עבדו יחד במשך הבוקר. אני מאד שמחה שפורמט זה קיים במסגרת כנסי המקהלות של הקונסרבטוריונים שבפיקוח משרד החינוך."

גילי יגר, מנהלת מרכז המוזיקה עמק יזרעאל: "הייתה לי תחושה שהמקהלות הגיעו מוכנות לשירה המשותפת. הייתה אווירה של פרגון ופתיחות לעבודה אחרת. זה היה יום משמעותי עם חוויה של שיתוף פעולה ובמה שאפשרה ביטוי לכל מקהלה ומקהלה. יש הבדל בין למידת עמיתים בה מנצחים נחשפים לרפרטואר ורעיונות ומאמצים אותם ולבין תחרות במובן הפחות חינוכי של המילה. כאן הייתה אווירה של שיתוף. לכל אחת – מנצחות ומנהלות – היה חלק בבניית הכנס."

פרויקט קהילתי מרגש במחוז דרום:

פרויקט "רקמת שיר" המתקיים ב"נווה אשכול" מרכז פיס לקשיש, זו השנה ה-13 הינו פרי של שיתוף פעולה מוצלח והוקם ביוזמתן של: מנהלת העמותה למען הזקן באשכול – דינה פלג, מנהלת האולפן למוזיקה אשכול – רוחמה טובי והמורה למוזיקה בביה"ס היסודי "ניצני אשכול" – ססיליה פיירמן.

מטרת הפרויקט ליצור קשר בין דורי על בסיס יצירה אמנותית ומוזיקלית.

בפרויקט זה באים לידי ביטוי כוחות היצירה של המשתתפים: הקשישים – בשירה, רקמה, ציור ותיאטרון. ילדי ביה"ס "ניצני אשכול" בשירת המקהלה, ילדי ביה"ס "יובלי הבשור" בהופעה, תלמידי אולפן המוזיקה והמורים משתתפים בנגינה ושירה בהרכבים מגוונים וגם תיאטרון הנגב, מקהלת אשכול ונווה אשכול ותלמידי מגמת תקשורת "נופי הבשור".

הפרויקט מוקדש כל שנה למלחין או יוצר אחר ונמשך חצי שנה כחלק מהתוכן המוזיקלי השנתי.

הנשים של נווה אשכול רוקמות את השירים והאירוע המרכזי מתקיים בסוף פברואר.

השנה יפגשו כולם לבוקר של רקמת שיר סביב יצירתה של כלת פרס ישראל נורית הירש.

הפינה הדיגיטלית

כלי לבניית דפי עבודה אינטראקטיביים

[Wizer. Me](#) כלי ליצירת דפי עבודה אינטראקטיביים המאפשר בניית שאלות מסוגים שונים עם אפשרות לשילוב מוזיקה.

[לסרטון הסבר](#) על שימוש בכלי מאת שרון מרגולין.

למידע נוסף, סרטונים ודוגמאות היכנסו לאתר: [כלים קטנים גדולים](#)

אאוריקה- האנציקלופדיה לסקרנים

מי הלחין שקט מוחלט וקרא לזה יצירה? איזה כלי נגינה נראה ככלי לאפיית פיתות? מהו הסגנון התעשייתי האלקטרוני? מהי המנגינה ששיגעה דורות? - כך מוצגים אלפי נושאים ב[אנציקלופדיה אאוריקה](#) - אנציקלופדיה מקוונת, חינמית לגמרי, שמיועדת למי שאוהב לדעת, לגלות, לחקור ולהיות מופתע. מורים יוכלו לעשות בה פלאים בכיתה והתלמידים יוכלו ללמוד, לגלות, ליצור ולחקור בעזרתה.

באאוריקה יש אלפי ערכים ב**מאות נושאים שונים** שמוצגים בדרך חדשנית, שלא הכרתם בעבר באינטרנט. אם התרגלתם לכתיבה יבשה ועומס של פרטים ועוד פרטים, שרובם לא רלוונטיים לכם - באאוריקה צפו למשהו הפוך! - כל ערך בה כתוב בצורה מרתקת ומסקרנת. ליד טקסט ממוקד, בהיר ומעניין לקריאה. הערכים כתובים בהומור, עם זוויות התבוננות מגוונות ודרכים לא שגרתיות להסביר דברים. בכך ערך גלריה עם עשרות תמונות מדהימות ויפות להפליא, מסודרות בגלריה צבעונית ועשירה. רוצים בכל זאת את כל מה שויקיפדיה יודעת על הערך - לחצו על אייקון W ותקבלו.

אבל אם תמונה היא אלף מילים, אז מה עם סרטונים? לכל ערך מוצגים סרטונים מרתקים, שנבחרו בקפידה ומסבירים כל נושא, טוב יותר טוב ממילים ועוד מילים... בסוף כל ערך יש תגיות שמקשרות לתחומים הרלוונטיים - לחיצה על תגית תפתח לכם עושר של תכנים בנושא שלה ותרחיב את ההבנה של הערך שבו התחלתם. לערכים גאוגרפיים מוצגות באאוריקה מפות דינמיות ועשירות באפשרויות. ערכים רבים מציעים גם משחקים להתנסות, סימולטורים, מכונות נגינה, הלחנה והקלטות מקוונות ועוד המון דברים. לערכים רבים יש חווית VR של מציאות וירטואלית ב-360 מעלות!

אאוריקה מותאמת לכל **שיטות הלימוד המתקדמות ביותר**. מלמידה מרחוק, למידה הפוכה, למידה מבוססת פרויקטים, גמפיקציה ולמידת חקר - זו אינה רק אנציקלופדיה אלא עולם ומלואו של לימודים והתפתחות. גם בכיתה אאוריקה היא נכס. בכל יום נוספים לה ערכים חדשים וגם אתם, המורים, תוכלו לשמור ערכים שתמצאו ללמד או להציג בכיתה ב"לוח האישי" שיציג רק את הערכים שנעצתם בנעץ, הערכים הנבחרים שלכם!

אקדמיית אאוריקה מציעה את "[אתגר היום](#)" – משחק לימודי לילדים, שבמסגרתו הם מקבלים שאלה יומית למייל או באתר ונדרשים לענות עליה במחקר שהם עורכים באנציקלופדיה. מעל 10,000 תלמידים ומבוגרים כבר משתתפים במשחק הזה וזוכים בנקודות. כשהם מגיעים ל-5000 נקודות, זוכים המשתתפים בתואר ראשון באאוריקה. בשלב הזה הם כבר כותבים מאמרים המבוססים על מחקרים שהם עורכים ומקבלים הנחייה מהמנחים. הללו בודקים את המאמרים, נותנים הערות ותיקונים וממתינים להגשה חוזרת. כך נמשך הפינג פונג, עד שהמאמר ראוי לפרסום ומפורסם בכתב העת של אאוריקה. לאחר שהסטודנטים משלימים את התואר השני, הם ממשיכים לדוקטורט. בשלב הזה הם בוחרים את תחום ההתמחות וכותבים מאמרים שונים על התחום הזה. המנחה עובד איתם על הצגת מחקרים ושיטות חקר ובהדרגה הם מוכשרים להיות דוקטורים באקדמיה. כל המשחק הזה חינוכי לחלוטין ומדהים בלמידה העצמית שהילדים עוברים. כשהם דוקטורים, אגב, הם הופכים לחברי סגל ומנחים את התלמידים הצעירים באתר.

אם תרצו, "אקדמיית אאוריקה" היא בדרך להפוך לתנועת נוער דיגיטלית - מקום שבו מוצאים ילדים ואנשים צעירים ויצירתיים מגוון של פעילויות, ידע, אפשרויות יצירה, חשיבה, חוויה, שיתוף פעולה, הצבת יעדים ופתרון בעיות. זה פתרון נפלא לרכישת ידע כללי ופתרון נהדר כדי לקחת את הילדים למסע הפרטי, מבוסס הסקרנות האישית, אל העתיד שלהם. בואו לחקור כיצד אאוריקה מסייעת גם להוראת [מוסיקה](#) שלכם, לצד מדע, אמנות, טכנולוגיה, היסטוריה, חלל, עיצוב, אדריכלות, מדעים ועוד המון תחומים מרתקים.

צפו בדוגמאות לשאלות ותשובות נוספות מתוך האתר:

[מה צייר שוברט בצלילים?](#)

[מהי מלודיה?](#)

[מהי שירת א-קפלה?](#)

[איך פועל הרמקול?](#)

מאת ד"ר נדב דפני

חדש על המדף

לפניכם המלצות לספרים חדשים

תודה לרינה גלסנר, המפקחת על החינוך המוזיקלי במחוז הצפון

העיקר זה הקלאסיקה / מבט עדכני על עולם המוזיקה הקלאסית

תקציר: מדוע אותה יצירה נשמעת אחרת לגמרי בביצועים שונים? מה בעצם עושה מנצח, ומדוע יש כה מעט מנצחות? כיצד משפיעות הכלכלה, הפוליטיקה והסוציולוגיה על עולם המוזיקה? והאם במוזיקה קלאסית יכול להיות הומור? הנכם מוזמנים לבקר במסגרת המוזיקה המרתקים, ולקחת חלק במשולש האינטימי שיוצרים נושאי כליה – המלחין, המבצע והמאזין. הספר מציג לאנשי מקצוע ולקהל הרחב סקירה מקורית ועדכנית של פנים שונות בעולם המוזיקה בשלושת מוקדיה: היצירה, ביצועה, ומאחורי הקלעים שלה, שבמסגרתם נחשפים אינטרסים מורכבים ואינטראקציות אנושיות המשפיעים על המוזיקה.

תחת שלושה כובעים – מנצחת, זמרת סופרן ומרצה – מעניקה יעל צ'רני התבוננות נדירה מפנים, מקצועית ואישית, אל שפת המוזיקה האבסטרקטית במהותה, ומפליאה לתארה בשפה בהירה. הווייתו של המאזין מקבלת מקום של ממש, ובין דפי הספר ניתנים גם כלים להאזנה ביקורתית המאפשרת חוויה שלמה - רגשית, סוחפת ומושכלת.

בשביל השירים / מסע מוזיקלי בין נופי ישראל

את שביל ישראל כולם מכירים. הטיול שחוצה את ישראל לאורכה ולרוחבה כבר הפך שגור בפני חובבי השבילים, בין אם עושים אותו רצוף או במקטעים. עכשיו קורם עור וגידים פרויקט מקסים, שמאגד את המסלולים ואת השירים שקשורים בו ובארץ ישראל בשם "בשביל השירים".

דובי טל, צלם הנוף המוכר מסדרת הספרים המצליחה 'קו האופק' בשיתוף עם חוקר הזמר העברי עפר גביש והוצאת אלבטרוס החליטו להוציא לאור ספר מיוחד, המשלב שני מרכיבים מרכזיים במושג הישראלי: נופי הארץ ושירה. הספר יתרכז במסע לאורך שביל ישראל ויציע למטיילים צילומי נוף מרחיבי לב יחד עם שירים מכל הזמנים שנכתבו בהשראת האתרים לאורך שביל ישראל ושלל סיפורים מקוריים ומרתקים אודות השירים. שלוש שנים של מחקר, צילום, כתיבה ועריכה הושקעו בספר, הכולל מארז מהודר המכיל שני כרכים - צפון ודרום - המתחלקים ל-45 פרקים, כמספר הימים במסלול שביל ישראל, ועוד פרק אחד לשירים המכסים את כל הארץ. לכל יום יש שיר, צילום וסיפור מקורי ומרתק. "ימים ולילות השקענו ביצירת האוסף העשיר הזה, במאות שעות טיסה וצילום, במחקר מקיף על הזמר העברי לדורותיו, בשיחות רבות עם מטיילים.

הפקה והוצאת האלון: צוות הפיקוח על החינוך האזרחי

כתובת אלקטרונית: Inbalk88@gmail.com קריאה